

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
SOS! Şəkər
xəstəliyi
sürətlə artır -
əhaliyə
çağırış
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21 avqust 2025-ci il Cümə axşamı № 147 (8757) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Diasporumuza qarşı "xüsusi əməliyyat" - Bakıdan sərt təpki

Rusiya Azərbaycanla əlaqələri dönüşü olmayan böhrana sürükləyir; diaspor rəhbərlərinə hücumların mənası nədir?

yazısı səh.9-da

Yekun sülh sazişi bu tarixdə imzalanacaq - iddia

yazısı səh.8-də

Rusiyadan ölkəmizə qarşı daha bir absurd addım - etiraz

yazısı səh.4-də

Putin-Zelenski sammitinə yer axtarılır...

yazısı səh.7-də

Paşinyanın Xankəndi qərarı - Qərb nəticə çıxaracaqmı?

yazısı səh.6-da

Azərbaycan Rusiyanın bu tədbirini boykot etdi

yazısı səh.2-də

SSRİ-ni yıxan qiyamın 34 ili: bərpası riski qaldımı...

yazısı səh.10-da

60 min abituriyent ali təhsildən kənarda qala bilər

yazısı səh.3-də

Kirayə ev bazarında bahalaşma - tələbələrin "imtahanı"

yazısı səh.14-da

Özlərini polis kimi təqdim edib mərkəzə gətirdilər, hovuzda meyiti tapıldı

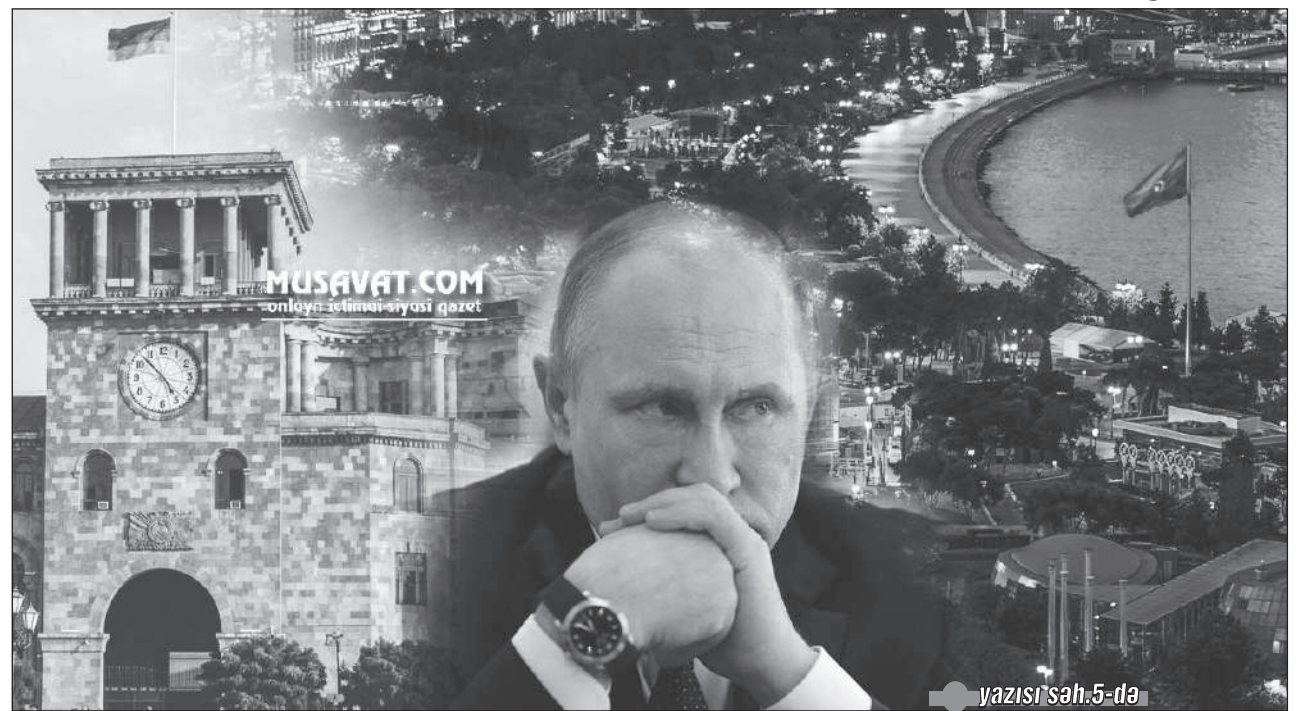
yazısı səh.13-də

Gurultu ilə musiqi oxudan sürücülərin səsi qısılacqmı?

yazısı səh.12-də

BAKİ VƏ İRƏVANDA HAZIRLIQ - PUTİNİN SƏNƏDİNƏ "QUD, BAY!"

Rusiyanın vasitəçiliyi ilə imzalanan üçtərəfli bəyannamə qüvvəsini itirir; Kreml 10 noyabr sənədinə qayıda biləcəkmə? - Yeni gəlişmə

yazısı səh.5-da

Ölkəmizə ayaq açan bu oyuncaqlar ölüm saçı - valideynlərə xəbərdarlıq

Uşaqlar üçün ciddi boğulma təhlükəsi yaradan saxta "Labubu" mağazalarda sürətlə satılır; ekspertlər həyəcan təbili çalır: "Nəzarət yoxdur!"

yazısı səh.13-də

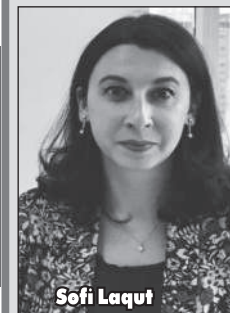
Pezeşkianın Paşinyana ilginç xəbərdarlığı - reaksiya

yazısı səh.4-də

"Bakı-Tiflis-Ceyhanda normadan artıq çirkənləmə risklər yaradıb"

yazısı səh.12-də

Makronun yeni səfəri Bakıda - aramızı düzəldəcəkmə?

yazısı səh.9-da

Prezident və xanımı Gəncədə görülmə işlərlə tanış olublar

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 20-də Gəncə şəhərində olublar.

Musavat.com xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu öndər Heydər Əliyevin şəhərin mərkəzində ucaldılan abidəsini ziyarət edərək, önünə gül dəstələri qoyublar.

Prezident İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya şəhərdə aparılan tikinti-quruculuq işləri barədə məlumat verilib.

Prezident və xanımı Gəncədə "Azerbazalt" MMC-nin bazalt məhsullarının istehsalı müəssisəsinin təməlqoyma mərasimində iştirak ediblər. Daha sonra Gəncə şəhər stadionunda aparılan tikinti işlərinin gedişi ilə tanış olublar. Bundan sonra Gəncə Memorial Kompleksində görülmə işlərlə tanış olublar.

Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 20-də "Hacıkənd" istirahət kompleksinin tikintisi ilə tanış olublar.

Qobustanda torpaq sürüşməsi: bir nəfər öldü

Qobustan kendi ərazisində faciəvi hadisə baş verib. Teleqraf xəbər verir ki, 1987-ci il təvəllüdlü Əhmədov Rəşad Cəsarət oğlu çayda balıq tutarkən yaxınlıqdakı dərədən torpaq qatı qoparaq onun üzərinə düşüb. Rəşad Əhmədov hadisə yerində dünyasını dəyişib.

Hadisə zamanı xəsarət alan 1990-cı il təvəllüdlü Osmanov Niyaməddin Şayəddin oğlu Klinik Tibbi Mərkəzə yerləşdirilib. Faktla bağlı rayon prokurorluğunda araşdırma aparılır.

MİQ-də rus bölməsi üzrə yerlər azaldılıb?

Müəllimlərin işə qəbulu zamanı rus bölməsində vakant yerlərin azaldığı iddia edilir. İddialara görə, Azərbaycan dili fənni üzrə dərslər saatları azaldılıb. Modern.az-ın məlumatına görə, iddialar sosial şəbəkələr paylaşılıb. Sözügedən dərslərin Azərbaycan bölməsinin müəllimlərinə verildiyi iddia edilir.

Məsələ ilə bağlı rəsmi açıqlama verilib. Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin Ümumi təhsilin təşkili şöbəsinin müdür müavini Nurlan İsmayilbəyli APA-ya bildirib ki, iddialar həqiqəti əks etdirmir. O qeyd edib ki, bölmələr üzrə test, müsahibə və vakansiya seçimi mərhələsi ayrılıqda həyata keçirilir.

Azərbaycanın UEFA-da xalı artdı

Azərbaycanın UEFA reytingində xal ehtiyatı artıb. QOL.az xəbər verir ki, bu, "Qarabağ"ın Çempionlar Liqasının pley-off mərhələsində dünən Macarıstanda "Ferensvaros" üzərindəki qələbəsi (3:1) sayəsində mümkün olub. Bu qələbə reytingə daha 0,250 əmsal əlavə edib.

Beləliklə, hazırda Azərbaycan UEFA reytingində əvvəlki-tək 28-ci yerdə olmaqla əmsalını 19,500-ə çatırıb. Son 5 mövsümün nəticələrinə əsasən hazırlanan siyahıda 27-ci yeri 19,725 əmsalla Ukrayna tutur. Azərbaycandan bir pillə geridə - 29-cu pillədə olan Bolqarıstanın isə 18,375 əmsalı var.

Qeyd edək ki, təsnifat mərhələlərində 1 qələbəyə 1, heç-heçəyə isə 0,500 əmsal verilir. Bu isə bir ölkənin iştirakçıları arasında bölünür (Azərbaycan üçün əmsal 4 yerə bölünür).

Azərbaycandan keçmək istədilər, yaxalandılar

Dövlət sərhədini pozmağa cəhd göstərən şəxslər saxlanılıblar. Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzindən Modern.az-a verilən məlumata görə, dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təmin edilməsi və qanunsuz miqrasiyaya qarşı mübarizə tədbirləri uğurla davam etdirilir.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının "Zaqatala" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində sərhəd naryadının sayıqlığı nəticəsində Azərbaycan Respublikasından Gürcüstan istiqamətində 2 (iki) nəfər Banqladeş Xalq Respublikası vətəndaşı - 1985-ci il təvəllüdlü Mon Pabon Chandra və 2001-ci il təvəllüdlü MD Raju dövlət sərhədini pozmağa cəhd göstərərək saxlanılıb. Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Azərbaycan Rusiyanın bu tədbirini boykot etdi

Azərbaycan Rusiyada keçiriləcək "İnterviziya" müsabiqəsində iştirak etməyəcək. "Unikal" xəbər verir ki, bu barədə tədbirin təşkilatçıların sosial şəbəkələrdə yaydıqları məlumatda deyilir.

Məlumatda qeyd olunur ki, BƏƏ də mahnı müsabiqəsində iştirak etməyəcək. Səbəb kimi daxili vəziyyət və hərlik üçün vaxt çatışmazlığı göstərilir.

Öz növbəsində, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) "İnterviziya"da iştirak edəcək ölkələrin siyahısını dərc edib.

Rusiya XİN-in Çoxtərəfli

Humanitar Əməkdaşlıq və Mədəni Əlaqələr Departamentinin direktoru Aleksandr Alimov tədbirdə 21 ölkənin iştirak edəcəyini bildirib. "Təəssüf ki, dövlət etdiyimiz bütün ölkələrin heç də hamısı siyahımızda yer almayıb", - o qeyd edib.

Yol polisindən sürücülərə xəbərdarlıq

Yollarda təhlükəsizliyin təmin olunması hər bir sürücünün məsuliyyətli davranışından asılıdır. Bu baxımdan ötmə və manevr etmə qaydaları xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Təəssüf ki, son zamanlar bəzi sürücülərin həmin qaydaları pozması nəticəsində ağır yol-nəqliyyat hadisələrinin baş verdiyi müşahidə olunur.

Bu barədə Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin (BDYPI) xəbərdarlığında bildirilib.

Xəbərdarlıqda həmçinin ötmə və manevr etmə qaydalarının pozulmasının nəticələri barədə məlumat verilib. Qeyd olunub ki, qarşı zolağa çıxaraq ötmə zamanı sürücülərin qarşıdan gələn nəqliyyat vasitəsinə nəzərə almaması cəmi bir neçə saniyə ərzində toqquşmaya səbəb ola bilər. Bu isə həm sürücünün, həm də digər hərəkət iştirakçıların həyatını birbaşa təhlükə altına qoyur. Eyni zamanda düzgün siqnal vermədən və ya sürət həddini aşaraq edilən qəfil manevrlər digər sürücüləri çaşdırır, qəza ehtimalını dəfələrlə artırır. Eləcə də xüsusilə avtobus, yük maşını kimi iri nəqliyyat vasitələrinin qarşısında və ya onların arxasında edilən riskli ötmələr yol-nəqliyyat hadisələrinin ən faciəvi səbəbləri sırasında yer alır. "Müşahidələr göstərir ki, ötmə və manevr etmə qaydalarının pozulması nəticəsində baş verən qəzalar daha çox ağır xəsarətlərlə və insan ölümü ilə yadda qalır. Bir anlıq diqqətsizlik və ya məsuliyyətsizlik təkcə qaydanı pozan sürücünün deyil, onunla bərabər günahsız insanların da həyatına son qoya bilər. BDYPI bir daha sürücülərə müraciət edir ki, yalnız yol şəraitinin imkan verdiyi hallarda, işıq və yol nişanlarının tələblərinə tam riayət etməklə ötmə əməliyyatı aparın. Qəfil və gözlənilməz manevrlərdən çəkinin, sükan arxasında məsuliyyətli olun. Unutmayın ki, yol hərəkəti qaydaları həyatınızı qorumaq üçün nəzərdə tutulub", - deyir xəbərdarlıqda vurğulanıb.

31 nəfər elmi addan məhrum oldu

2025-ci ilin I yarısında 13 nəfərə elmlər doktoru elmi dərəcəsi, 18 nəfərə isə dosent elmi adının verilməsinə imtina edilib.

Bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası məlumat yayıb. Bundan başqa, ilin birinci yarısında 51 nəfərə elmlər doktoru elmi dərəcəsi verilib. Dosent elmi adının verilməsinə gəlincə, bu il 285 nəfər bu adı qazanıb.

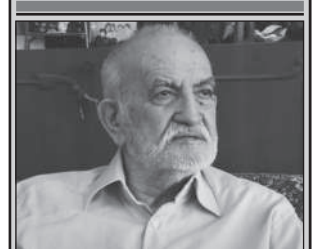
Britaniyanın dövlət naziri Bakıya gələcək

Böyük Britaniyanın Xarici İşlər, Birlik və İnkişaf Nazirliyi-mizin Avropa, Şimali Amerika və Dənizşınırı Ərazilər üzrə dövlət naziri Stiven Douqti Azərbaycana səfər edəcək.

Bu barədə Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri cənab Fergus Auldun APA-ya müsahibəsində deyib.

"İndi isə biz Xarici İşlər, Birlik və İnkişaf Nazirliyimizin Avropa, Şimali Amerika və Dənizşınırı Ərazilər üzrə dövlət naziri Stiven Douqtinin illik Strateji Dialoq çərçivəsində Bakıya səfərini səbirsizliklə gözləyirik", - diplomat qeyd edib.

Səfir bildirib ki, ilin sonuna yaxın isə Böyük Britaniyanın Azərbaycan və Mərkəzi Asiyaya Ticarət üzrə xüsusi elçisi Lord Alderdaysin səfəri planlaşdırılır.

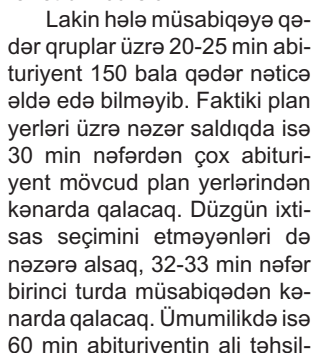
Məmməd İsmayıl torpağa tapşırıldı

Şair Məmməd İsmayıl 20-də doğulduğu Tovuz rayonunda 3-cü ildə vəfat edib. Mərasimə qatılanlar arasında şairin anadan olduğu Əsrik Cirdaxan kəndindəki evinə gətirilib. Mərasimdən sonra şair kənd qəbiristanlığında torpağa tapşırılıb. Xatırladaq ki, 86 yaşlı şair bir neçə gün əvvəl səhhətində yaranmış problemlər səbəbi ilə "Bona Dea" hospitalına yerləşdirilmişdi. O, 2025-ci il avqustun 19-da vəfat edib.

Ukraynada daha bir azərbaycanlı həlak oldu

Rusiya-Ukrayna müharibəsində daha bir azərbaycanlı həlak olub.

"Unikal"ın məlumatına görə, Rusiya tərəfindən döyüşlərdə iştirak edən 1986-cı il təvəllüdlü Ruslan Camalov həyatını itirib. R.Camalovun nəşi ölkəyə gətirilərək Lənkəran rayon Dağdətük kəndində torpağa tapşırılıb. Mərhum subay idi.

V ixtisas qrupu üzrə 4704 plan yeri uğrunda 16502-dən çox abituriyent mübarizə aparır.

həm plan yerləri artıb, həm də
dövlət sifarişli yerlərin sayı yük-

Ali təhsildən kənarda qalan abituriyentlərin böyük hissəsi qeyri-qanuni yollarla xarici ölkələrdə ali təhsil almağa meylli olur. Türkiyə, Rusiya, Gürcüstan və digər Avropa ölkələrinə gedən abituriyentlər həm ölkəmizə maliyyə itkisi yaradır, həm də diplomlarının tanınması ilə bağlı problemlərlə üzləşirlər".

**☐ Xalidə GƏRAY,
Musavat.com**

P.S. İndi yeridir ki, həmkarım zəng edə, deyə ki, bilirsən, necədir, bəy, bir dəfə Şri-Lankada...

2018-2021-ci illərdə Ermənistanın səhiyyə naziri olub.

❑ “Yeni Müsavat”

2024-cü il 13 dan" xilas olmaq üçün sentyabrda Ukraynaya qarşı müharibədə Sergey Qritsay və Dmitri Lysakovskinin ("Gudvin") öldüyü məlum olub. Ölümündən əvvəl onlar müraciət yayımlaya-

raq, digər məsələlərlə yanaşı, öz komandirlərini narkotik alverində ittiham ediblər.

İyulun sonunda Lysakovskinin dul qadını Yevgeniya Yarenkeviç də axtarısa verilib. Yarenkeviç və Danilova Rusiya ordusunda xidmət ediblər. 2024-cü ilin oktyabrında onlar bildiriblər ki, "hissəni özbaşına tərk etdiklərinə" görə bəzələrinə axtarış elan olunub. Yarenkeviç yazırdı ki, o və Danilova cəbhədə "sıfırlanmaqdan" xilas olmaq üçün Moskvaya qaçıblar və dərhal İstintaq Komitəsi ilə Müdafiə Nazirliyinə müraciət ediblər. Lakin bu məlumatın rəsmi təsdiqi yoxdur.

“Dəyirman” qrupunun yaradıcısı, prodüser Emin Əfəndi Rusiyaya buraxılmayıb.

Olay.az xəbər verir ki, o, Rusiyada yaşayan Azərbaycan əsilli milyarder Qod Nisanovun oğlunun toyuna dövlət alanlardan biri olan xalq artisti Miri Yusiflə birlikdə Rusiyaya gedərkən bu ölkənin sərhədçiləri tərəfindən Azərbaycana geri qaytarılıb.

Sərhəd xidmətində ona “Ukraynanın ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyin üçün səni Rusiyaya buraxmırıq” deyiblər.

Qeyd edək ki, müxtəlif illərdə jurnalist və aparıcılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan Emin Əfəndi son illər Telegram kanalında aktivlik göstərir, siyasi, mədəni və digər sahələrlə bağlı şərhlərlə çıxış edir. Eminin Rusiyaya buraxılmamasının səbəbi öz Telegram kanalında Rusiya ilə bağlı yazdığı ifadələr olub.

“Ən maraqlısı budur ki, Azərbaycanda Rusiyanın özündə olduğundan daha çox ruslara hörmət var. Bax, biz bunu qoruyuruq və qorumağa davam edəcəyik. Çünki bizdə “hörmət” təkcə sözlə deyil, əməllə ölçülür”, - deyə Emin 22 iyulda “Emin Əfəndi” adlı Telegram kanalında yazıb.

Həmçinin o, 29 iyulda “Dream Fest”lə bağlı paylaşım edərək rus ulduzların tədbirdə iştirak etməməsi haqda bu fikirlərə yer verib: “Builki “Jara”, yeni “Dream Fest”, rusiyalı ulduzlardan və rus şou-biznesindən azad oldu. Məncə, məhz buna görə əvvəlkilərdən daha canlı, daha maraqlı, daha özümüzə məxsus keçdi...”

... Biz bir daha sübut etdik ki, Rusiya olmadan da mövcud ola bilərik: həm səhnədə, həm zalda, həm də ümumiyyətlə bütün sahələrdə”.

Bu fikirlərə görə Emin Əfəndi “qara siyahı”ya düşüb.

Rusiyanın bu addımları hələ qədər davam edəcək?

Rusiyanın ölkəmizə qarşı daha bir absurd addımı

Deputatın ardınca prodüser də ölkəyə buraxılmadı, bunun davamlı olacağı gözlənilir

Azər Badamov

Politoloq Rəşad Bayramov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında şimal qonşumuzun durmadan aqressivləşməsindən söz açdı: “Qrozni üzərində təyyarəmizin vurulması ilə, Yekaterinburqda və Rusiyanın digər şəhərlərində soydaşlarımıza qarşı edilən qanunsuzluqlarla, iş adamlarımıza qarşı hücumlarla və eləcə də son günlərdə Ukraynanın Odessa istiqamətindəki qaz kəməri sistemə və SOCAR-ın neft anbarına edilən raket hücumları ilə Azərbaycana təzyiq göstərmək istəyən Rusiya bütün bu təzyiqlərin nəticə vermədiyini görür və daha da aqressivləşir.

Rusiyanı bu davranışa məcbur edən səbəb isə bu ölkənin əlində Azərbaycana qarşı təzyiq nişanlarının olmamasıdır.

Otuz il ərzində “Dağlıq Qarabağ” kartından istifadə edərək hər iki dövləti təzyiq altında saxlayan Rusiya Azərbaycan və Ermənistan arasında əldə edilən razılaşmalarla bu təzyiq kartından məhrum olub. Ona görə də indi müxtəlif üsullarla nəyədə nail olmağa çalışır.

Əvvəl parlament deputatının Rusiya girişinə icazə verilməməsi, indi də “Dəyirman” qrupunun yaradıcısı Emin Əfəndinin Rusiyaya buraxılmaması Kremlin cılız üsullara əl atmaqdan başqa çarəsinin olmadığını göstərir. Ukraynanın ərazi bütövlüyünü tanıdığına görə kiminsə ölkəyə buraxılmaması o qədər absurd yanaşmadır ki, bu məntiqə görə dünya ölkələrinin yarıdan çoxunun vətəndaşının Rusiyaya girişinə qadağa qoyulsun.

Emin Əfəndi

Baş verənlər Rusiyanın bütün əndazələri aşdığını və şovnist düşüncə tərzinin artıq bir dövlət siyasətinə çevrildiyini göstərir.

Kreml tərəfindən aparılan bu siyasətin nəticəsidir ki, artıq bütün kateqoriyadan olan şəxslər - KİV nümayəndələri, incəsənət və ədəbiyyat xadimləri, siyasi elita nümayəndələri anti-Azərbaycan təbliğatında açıq şəkildə iştirak edirlər.

Rusiyanın bu addımları davam etdirəcəyi, imkanı olduqca təzyiqləri artıracağı gözləniləndir.

Ancaq Rusiya anlamalıdır ki, Azərbaycanı hər hansı təzyiq yolu ilə öz milli maraqlarından imtina etməyə məcbur etmək mümkün deyil. Rusiyanın bunlardan nəticə çıxarması və bu cür cılız addımlarla Cənubi

Qafqazda itirilmiş mövqeləri bərpa etməyin mümkün olmayacağını anlaması lazımdır”.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə sərhçi Şəhla Cəlilzadənin sözlərinə görə, Rusiya-Azərbaycan münasibətləri getdikcə daha da pisləşməkdədir və bu, özünü diaspor təşkilatı rəhbərlərinin deportasiya və həbs edilməsində də göstərir: “Rusiyada nəinki azərbaycanlı miqrantlara, o cümlədən Azərbaycan əsilli Rusiya vətəndaşlarına qarşı sisteməlik təqiblər gedərək daha da sərtləşir. Emin Əfəndinin ölkəyə buraxılmaması Azərbaycanın Rusiya mədəni tədbirlərinin ləğv olunması fonunda edilən mədəni-psixoloji həmlədir. Azərbaycanın Ukraynadakı enerji təsislərinin açıq hədəf halına gəlməsi isə artıq

geosiyasi təhdiddir. Bütün bu addımlar Azərbaycanın müstəqil siyasətinə görə Rusiya tərəfindən təqib olunması kimi xarakterizə edilə bilər. Bu gərginliyin hansı mərhələyədək irəliləyəcəyi sual doğurur. Bu həftə sonu Moskvada Şahin Mustafayev və Aleksey Overçukun rəhbərliyi ilə iki ölkənin hökumətlərarası komissiyasının 23-cü iclası baş tutacaq. Burada “Tramp marşrutu” və iki ölkə arasında razılaşdırılmalı olan digər məsələlər müzakirə olunaçaq. Beləliklə, diplomatiya qələbə qazananadək Rusiyadan təzyiqlərin davam edəcəyini təxmin etmək olar. Bütün bunların fonunda Azərbaycanı cavab tədbirlərini sərtləşdirməyə çağıran, ölkəmizi Rusiya ilə hərbi müstəvidə qarşı-qarşıya qoyaraq ikinci cəbhəni torpaqlarımıza daşımağa çalışan qüvvələrin məğlub olacağına da inanıram. Azərbaycan hər zaman milli maraqlarını layiqincə qorumaqla yanaşı, beynəlxalq hüquqa da hörmətlə yanaşır. Bu baxımdan həm milli müstəvidə, həm də beynəlxalq müstəvidə sərgilənən mövqelərimiz tamamilə beynəlxalq hüquqla səsleşir və bu, bütün provokasiyalara baxmayaraq belə də olacaqdır”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Pezeşkianın Paşinyana xəbərdarlığı - İrəvan eşidəcəkmi?

Ermənistanın İranın tələbinə münasibəti Trampdan asılıdır

İran Prezidenti Məsud Pezeşkian Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla görüşü barədə sosial media hesabında paylaşım edib. Pezeşkian paylaşımında iki ölkə arasında dost münasibətlərin davam etdirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

“Ermənistanın baş naziri ilə görüşdə bildirdim ki, İran İslam Respublikası hökumətinin mövqeyi Ermənistanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması, eləcə də iki ölkə arasında səmimi münasibətlərin davam etdirilməsidir. Üçüncü tərəf qüvvələrinin ümumi sərhədlər yaxınlığında olması ilə bağlı narahatlığımız isə tamamilə aradan qaldırılmalıdır”, - deyə İran Prezidenti qeyd edib.

“Qafqazda sülhün hakim olması İran üçün strateji bir prioritetdir”. Pezeşkian Paşinyanla mətbuat konfransında deyib. “Regionun işlərinin regiondan kənar qüvvələrə tapşırılması regional məsələlərin mürəkkəbləşməsinə səbəb olur”, - Pezeşkian qeyd edib. İran Prezidenti bildirib ki, ölkəsi Azər-

baycan və Ermənistan arasında sülh danışıqlarını dəstəkləyir. O, Nikol Paşinyanı İrana rəsmi səfərə dəvət edib.

Paşinyan isə brifinqdə deyib ki, Azərbaycanla razılaşma Ermənistanla İran arasında dəmir yolu əlaqəsini açacaq. Paşinyan bildirib ki, Ermənistanın Azərbaycanla əsas razılaşmalarından biri regionda kommunikasiya marşrutlarının bərpası

ilə bağlıdır.

“Bununla, Ermənistan və İran arasında yeni dəmir yolu əlaqəsi yaranacaq, o cümlədən Naxçıvan-Culfa dəmir yolu xətti vasitəsilə... Bu isə İranın Ermənistanla və nəhayət, Qara dənizə dəmir yolu ilə çıxışını təmin edəcək”, - o qeyd edib.

İran prezidentinin Paşinyanla görüşdə “üçüncü qüvvənin sərhəddə olmaması” xə-

bərdarlığı Tehranın ilk belə mövqeyi deyil. Vaşinqtonda əldə olunan razılaşma əsasında Zəngəzur dəhlizi ABŞ şirkətinə icarəyə verilir. İran rəsmiləri isə bildiriblər ki, Ermənistanın bölgəyə hərbi qüvvə yerləşdirməyəcəyinə inanırlar.

Pezeşkianın İrəvanda Paşinyana etdiyi bu xəbərdarlıq hansı anlamı daşıyır? Ermənistanın İranın bu tələbinə eşidəcək-

mi?

AMİP sədri, deputat Arzuxan Əlizadə “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, İran İslam Respublikasının Prezidenti təbii olaraq öz dövlətinin maraqlarını müdafiə edir. Bu mənada, Pezeşkianın fikirlərində əslində təəccüblü bir şey yoxdur: “Pezeşkian regiondan kənar qüvvələrin regionda yerləşməsinin məqbul olmadığını dedikdə birmənalı olaraq ABŞ-ni nəzərdə tutur. Çünki avqustun 8-də Vaşinqtonda əldə edilmiş razılaşmaya əsasən Zəngəzur dəhlizindən keçəcək kommunikasiya qovşağı nə adlandırılmasından asılı olmayaraq ABŞ-nin şirkətinə həvalə edilir. Təhlükəsizlik və digər məsələlərin həllini ABŞ şirkəti həyata keçirməlidir. Bu baxımdan İranın narahatlığı Amerikadandır. Tehran hesab edir ki, İran üçün Amerikanın regionda mövcudluğu təhdid yaradır. Ona görə də Pezeşkian o cür açıqlama verib. Əslində üç ildən çoxdur Ermənistanın ərazisində və İranla sərhəd bölgəsində Avropa İttifaqının “mülki müşahidə missiyası” fəaliyyət göstərir. Nədənə xüsusilə Fransanın dominantlıq təşkil etdiyi bu missiyaya İran dözümlü yanaşmış və yanaşır. Azərbaycanın üç il öncə həmin missiyanı nəzərdə tutaraq regionda regiondan kənar olan qüvvələrin yerləşməsinə qarşı mövqe ortaya qoyanda İran bu mövqeyə des-

tək vermək əvəzinə susdu. İndi ABŞ ilə Ermənistanın əldə etdiyi razılaşma İranı narahat edir və Ermənistanla İrandan təzyiqlər başlayıb. Ermənistan haqimiyətinə bağlı qapı arxasından danışıqlarda təbii ki, daha sərt mesajlar verilir və təzyiq edilir. Bəzi rus və iranlı siyasi ekspertlər isə Ermənistanın ABŞ-la imzaladığı razılaşmanı İrana xəyanət adlandırırlar. İran Ermənistan üzərindən bölgəyə nəzarət imkanlarını əldə saxlamaq istəyir. İran ABŞ şirkətinin Zəngəzura yerləşməsinin qarşısını almaq istəyir”.

Deputat dedi ki, Ermənistan hakimiyyətinin İrandan olan çağırışlara və təzyiqlərə boyun əyib-əyməyəcəyinə gəlincə, İrəvan ABŞ qarşısında imzası ilə öhdəlik götürüb, ona görə də Paşinyan hökuməti bu öhdəliyi yerinə yetirmək məcburiyyətindədir: “Paşinyanın öz imzasına hörmət edəcəyi və ya etməyəcəyi həm də Amerikanın, şəxsən Donald Trampın bundan sonra addımlarından asılı olacaq. Tramp razılaşmanın reallaşdırılması üçün Paşinyana ciddi təsir göstərəcəkdir. Paşinyan İrandan olan çağırış və tələbləri nəzərə almayacaqdır. Əslində Nikol Paşinyan ki-fayət qədər mürəkkəb situasiya ilə üz-üzə qalıb. Rusiya və İranın çarpaz hücumları, təzyiqləri get-gedə artır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Avqustun 8-də Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Vaşinqtonda sülh müqaviləsinin mətnini paraflaması 2020-ci ilin 10 noyabrında imzalanmış üçtərəfli bəyanatın "tabutu"na sonuncu mismarı vurmuş oldu. Çünki bununla 10 noyabr sənədi öz əhəmiyyətini itirdi. Buna qədər isə nə Rusiya, nə Ermənistan o sazişdə nəzərdə tutulan öhdəlikləri yerinə yetirmişdi. İstər sülhməramlılar bölgəyə daxil olarkən erməni silahlı birləşmələrinin çıxarılması olsun, istərsə 9-cu bənddə razılaşdırılan nəqliyyat kommunikasiyalarının açılması.

Azərbaycan bir sutkalıq antiterror əməliyyatı ilə Rusiyanın yerinə yetirməli olduğu işi - qanunsuz erməni hərbi qüvvələrini tərk-silah etdi,

Bakı və İrəvanda hazırlıq - Putinin sənədinə "qud, bay!"

Rusiyanın moderatorluğu ilə əldə olunan üçtərəfli bəyannaməyə son verməyin yolu; Rusiya 10 noyabr 2020-ci il sənədinə qayıtmaq üçün fürsət gözləyir; Bakıdan reaksiyalar

sonra Naxçıvana maneəsiz keçidin reallaşması üçün Vaşinqtonda razılaşma əldə olundu, "Trump marşrutu"nın gerçəkləşməsinə qərar verildi. Ona görə də 10 noyabr sənədində hər iki tərəf götürdüyü öhdəlikləri icra etməmiş sayılır.

İndi isə Cənubi Qafqazda yeni realıq yaranıb və bu da Vaşinqton zirvəsinin nəticələrindən irəli gəlir. Belə ki, sülh mətni paraflandıqdan sonra 10 noyabr bəyannaməsinin qüvvədən düşməsi üçün rəsmi mövqe sərgilənməsinə zərurət yaranıb. Yeni 10 noyabr 2020-ci ildə Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya arasında imzalanan üçtərəfli bəyanata ehtiyac qalmayıb. Xüsusən də onun 9-cu bəndinə.

Vaşinqtondakı sülh razılaşmalarına məcburiyyətdən müsbət reaksiya verən Rusiyanın Qafqazdakı maraqlarından əl çəkmək niyyətində olmadığını elə son günlərdə də görməkdəyik. Kreml sülh prosesini "destəkləse" də, diqqəti daha çox 2020-ci ilin 10 noyabrında imzalanmış üçtərəfli bəyannaməyə və daha sonra Rusiyanın təşəbbüsü ilə keçirilən toplantılara yönəldir. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin İnformasiya Siyasəti Departamentinin direktor avqustun 8-də Vaşinqtonda Azərbaycan, Ermənistan və ABŞ liderlərinin imzaladığı üçtərəfli bəyannaməni şərh edərkən demişdi ki, "Sünik bölgəsindən keçən kommunikasiya marşrutları açılarkən Rusiya sərhəddçilərinin burada olması nəzərə alınmalıdır". Əslində bu, bir təhdid mesajı idi. Ermənistan rəhbərliyi Zəngəzur dəhlizinin (Trump marşrutu) təhlükəsizliyini qo-

rumağa hazır olduğunu və bu bölgəyə fəaliyyət göstərəcək şirkətin ABŞ-Ermənistan birgə şirkət olacağını bəyan etməklə İranın neytrallığına nail ola bilib. Düzdür, ayrı-ayrı "xaric notlar" yenə də səslənməkdədir, amma İran Prezidenti Məsud Pezeşkianın İrəvan səfəri bu mənada yekun anlaşma üçün fürsət sayıla bilər. Amma Rusiyadan hələ də "köhnə havalar"ı ifa edənlər tapılmaqdadır. Elə qeyd etdiyimiz kimi, Fədeyevin sözlərinə görə, Rusiya Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya liderlərinin 2020-2022-ci illəri əhatə edən üçtərəfli sazişləri qanuni hesab edir, çünki tərəflərdən heç biri bu sazişlərdən çəkindirilməyib. "Beynəlxalq sülh və tərəqqi üçün Trump marşrutu" adlandırılacaq nəqliyyat dəhlizi layihəsi haqqında danışan Fədeyev deyib: "Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi layihənin təfərrüatlarını öyrənəcək, yeri gəlmişkən, hələlik təfərrüatlar ictimaiyyətə açıqlanmayıb..." Rusiya rəsmisi ardınca demişdi: "Biz həmçinin bildirdik ki, Ermənistanın Aİ-ya üzvlüyü və Rusiya sərhəddçilərinin Sünik bölgəsində olması kimi amilləri nəzərə almaq lazımdır. Bunlar regionda nəqliyyat kommunikasiyalarının bloklanması ilə bağlı qərarlar hazırlanarkən nəzərə alınmalıdır".

Rəsmi Moskvanın 10 noyabr üçtərəfli bəyanatını və ondan sonrakı iki ildə imzalanmış digər üçtərəfli sənədləri əsas götürdüyü ortadadır. Eyni zamanda Kreml ilk fürsətdə özünün varlığını sübuta yetirməyə çalışır. Təsədüfi deyil ki, bir neçə gün əvvəl baş nazir Nikol Paşinyanı Moskvağa dəvət etmişdilər.

Rusiyanın azərbaycanlı miqrantlara qarşı davam edən repressiv tədbirlərinin, ölkəmiz əleyhinə sərt ritorikasının, Ukraynadakı maraqlarımızı hədəfə almasının arxasında da heç şübhəsiz sülh prosesindən kənarda qalması amili dayanır. Eyni zamanda Ermənistanla da açıq və gizli təzyiqlərin olmasını müşahidə etməkdəyik. Vaxtaşırı Ermənistan şirkətlərinə təzyiqləri müşahidə edirik. Bugünlərdə Uralda Ermənistanın konsulluğunun bağlanması da təsadüfə bənzəmir. Yayılan məlumatda qeyd olunur ki, konsulluğun fəaliyyətinin dayandırılmasından əvvəl Ermənistan Apostol Kilsəsinin dəstəkləyən Ermənistanın Yekaterinburqdakı fəxri konsulu Narek Spartakyan vəzifəsindən azad edilib. "Hörmətli vətəndaşlar, Ermənistanın Yekaterinburqdakı fəxri konsulu Narek Spartakyanın statusunun ləğv edilməsi ilə əlaqədar olaraq bildiririk ki, sözügedən fəxri konsulluğun ofisi öz fəaliyyətini dayandırır. Yeddi il ərzində bizə 57 mindən çox vətəndaş müraciət edib".

Yekaterinburq bizə azərbaycanlı qardaşların işgəncə ilə qətlə yetirilməsini və soydaşlarımızın divan tutulmasını xatırladır. Maraqlıdır, eyni vaxta erməni konsulluğu da qapanır. Kremlin Bakı və İrəvan təzyiqləri adekvat reaksiyaları zəruri edir. Bütün bunların fonunda, 10 noyabr sənədinin qüvvədən salınması ilə bağlı Azərbaycan-Ermənistan birgə bəyannamə imzalaya biləmi? Tərəflər ayrıca belə bir təşəbbüslə çıxış etsələr, Rusiyanın reaksiyası necə olar?

"Atlas" Araşdırmalar

Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat" a açıqlamasında əvvəlcə xüsusi vurğuladı ki, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin avqustun 8-də Vaşinqtonda sülh müqaviləsinin mətnini paraflaması 2020-ci ilin 10 noyabrında Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında imzalanmış üçtərəfli bəyanatın əhəmiyyətini ortadan qaldırır: "Hoyabr ayında həmin bəyanatın 5 ili tamam olacaq. Həmin bəyanat ilk gündən yerinə yetirilmədi. Misal üçün, bölgədə yerləşdirilən rusiyalı sülhməramlılar Laçın dəhlizində Ermənistan Xankəndidəki separatçılara hərbi texnikanın daşınmasına və minlərlə döşənməsinə şərait yaratdılar. Digər bənd Zəngəzur dəhlizinin açılmasının təmin olunması ilə bağlı idi. Ermənistan hökuməti 9-cu bəndi yerinə yetirmədi və Kreml həmin bəndin icrası üçün rəsmi İrəvan təzyiq etmədi".

E.Şahinoğlu qeyd etdi ki, bu arada, Azərbaycan iki böyük uğur əldə etdi: "Birincisi, Azərbaycan Ordusu 2023-cü ilin sentyabrında bir günlük hərbi əməliyyatla bölgədə separatizmə son qoydu, Qarabağ separatçılarından təmizləndi. İkincisi, rusiyalı sülhməramlılar Qarabağı tərk etdilər. Çünki onların bölgədə mövcudluğu üçün artıq heç bir əsas qalmamışdı. Bundan sonra Bakı və İrəvan birbaşa danışıqlara üstünlük verdilər, Rusiyanın vasitəçiliyinə ehtiyac yox idi. Məhz ikitərəfli dialoq nəticəsində sərhədin bir hissəsi müəyyənləşdi və 17 bənddən ibarət olan sülh sazişinin mətni razılaşdırıldı".

Politoloq əlavə etdi ki, buna baxmayaraq, dəhliz

məsələsinin həllinə və sülh sazişinin mətninin paraflanmasına ehtiyac var idi: "Rusiyanın bu iki məsələnin həllində vasitəçiliyi mümkün deyildi. Bunun iki əsas səbəbi var idi. Birincisi, Ermənistan hökuməti təhlükəsizlik sahəsində ABŞ və Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığa üstünlük verməyə başlamışdı. İkincisi, Rusiya Azərbaycanın mülki təyyarəsini raketlə vurmaqla Bakı ilə də münasibətləri gərginləşdirdi. Halbuki Kreml təyyarə olayına görə Bakıdan üzr istəseydi, kompensasiya ödəyib, cinayətkarları cəzalandırırsaydı, ikitərəfli münasibətlər indiki qədər gərginləşməzdi. Bütün bunlara görə Rusiyanın Cənubi Qafqaza təsir imkanları heçə endi".

E.Şahinoğlu bildirdi ki, Vaşinqton yaranan fürsətdən istifadə edərək təşəbbüsü ələ aldı və Ağ Evdə mühüm razılaşmalar əldə olundu: "Kreml oyundankənar vəziyyətdə qalmasına görə günahı özündə axtarmalıdır. Buna baxmayaraq, fikrimcə, Azərbaycan və Ermənistanın xüsusi olaraq 10 noyabr bəyanatının qüvvədən düşdüyünü elan etməsinə ehtiyac yoxdur. Bunun əvəzinə Vaşinqton razılaşmasının qısa müddətdə yerinə yetirilməsinə ehtiyac var. Baş nazir Nikol Paşinyanın konstitusiyada dəyişikliyi və dəhlizin tikintisi prosesini sürətləndirməlidir".

Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru, ermənişünas alim Qafar Çaxmaqlı isə bildirdi ki, Vaşinqton razılaşmasının önəmli siyasi nəticələrindən biri 10 noyabr 2020-ci il üçtərəfli bəyannaməsinin arxa plana keçməsidir, amma bu məsələ hələ də Er-

menistanın gündəmində qalmaqdadır: "Ermənistan həmin sənədin qüvvədən düşməməsi və ara-sıra ondan manipulyasiya etmək istəyəcək, ölkədəki rusiyanırlar da onu gündəmdə saxlamağa çalışacaqlar. Rusiya bölgəyə müdaxilə vasitəsi kimi bu sənədə istinad edəcək. Həmin sənədin qüvvədən düşməsi üçün tərəflərin müraciəti şərtidir. Amma sanmıram ki, Ermənistan belə addım atmağa tələssin". **Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, Ermənistan Rusiyadan çəkinir:** "Əslində Vaşinqton bəyannaməsi özü bu sənədin qüvvədən düşdüyünü göstərən real faktordur. Həm də hər hansı məsələ ilə bağlı yeni bir anlaşma ortaya çıxarsa, əvvəlkinə istinad edilməsinə ehtiyac qalmır. Amma Rusiya bəhanə axtarır, xüsusən Azərbaycanı təzyiq etmək üçün. Sanmıram ki, 10 noyabr sənədindən asanlıqla imtina etsin. Bu bəhanəni Rusiyanın əlindən almaq isə bir az çətin olacaq, yenə də. Bu sənədin tamamilə arxivə göndərilməsi üçün ölkələrin rəsmi mövqeyi olmalıdır".

Bəli, belə görünür ki, Bakı və İrəvanın ATƏT-in Minsk Qrupundan imtinası kimi, Rusiyanın moderatorluğu ilə imzalanmış üçtərəfli sənədlərdən imtinası ilə bağlı da ortaq mövqeyə gəlməsi üçün xeyli müzakirələrə ehtiyac olacaq. Amma belə bir qərarın elan olunması Kreml qıcıqlandıracağı şübhə doğurmur. O mənada elə Vaşinqton anlaşmalarını irəli aparmaqla 10 noyabr bəyannaməsinin sadəcə unudulmasına nail olmaq mümkündür...

E.PASASOY,
"Yeni Müsavat"

Geqamyandan növbəti sərsəmləmə: "Türkiyə və Azərbaycanın niyyəti başqadır"

Türkiyə və Azərbaycan ardıcıl şəkildə Ermənistanın informasiya məkanında protürk və anti-erməni tezislərini yaymaq üzərində işləyirlər. Məqsəd - erməni müqavimətini zəiflətmək və Ermənistanı tamami-

lə vilayət halına salmaqdır.

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, belə bir "orijinal" ideya yerli ekspert Varujan Geqamyandan gəlib.

Geqamyanın fikrincə, bunun üçün müxtəlif metodlardan istifadə olunur.

"Təsvir olunan təbliğatın əsas tezislərindən biri belədir: hər şeydən imtina edin, sonra sərhədləri açacaqlar və yaxşı yaşayacaqsınız. Lakin əslində Türkiyənin belə bir məqsədi yoxdur - Ermənistan rəhbərliyinin vaxtaşırı açıqlamalarına baxmayaraq. Türkiyənin Ermənistanla sərhədi açmağa ciddi marağı yoxdur. Əksinə, bağlı sərhəd birtərəfli güzəştlər əldə etmək üçün vasitə kimi istifadə olunur və bu, Türkiyəyə daha çox fayda gətirir", - deyə revanşist ekspert bildirib.

Tramp Krımı təsvir etdi: "Texas boyda, okeanın ortasında ..."

ABŞ Prezidenti Donald Tramp Krımı "çox gözəl" adlandırsa da, çıxışı zamanı iki dəfə yarımadanın okeanda yerləşdiyini deyərək səhvə yol verib.

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, o, bunu

amerikalı jurnalist Mark Levinə müsahibəsi zamanı deyib.

"Krim möhtəşəmdir. Bu, okeana uzanan, Qara dənizin ortasında böyük bir ərəzidir, çox gözəl. Yəni demək istəyirəm ki, həqiqətən çox gözəldir," - Tramp amerikalı jurnalist Mark Levinə müsahibəsində bildirib.

O, ABŞ mediasının Rusiyaya münasibətdə "həddən artıq yumşaq siyasət" apardığına dair ittihamlarını da şərh edib: "Sonra deyirlər ki, guya Donald Tramp Putinlə dostluq edir. Mən ona Krımı verməmişəm. Krım nəhəng ərəzidir, deyərdim, Texas boydadır, okeanın ortasında. O, həqiqətən möhtəşəmdir və onu (Krimi) Obama dövründə verdilər. Amma mətbuat bunu yazmır".

Saakaşvili: "Bu, Rusiyanın yüz ildəki ən böyük məğlubiyyətidir"

Gürcüstanın sabiq prezidenti Mixeil Saakaşvili ABŞ və Ukrayna prezidentlərinin Vaşinqtondakı görüşünü şərh edərək, bunu "Zelenskinin triumfu" adlandırdı.

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, o bu barədə sosial şəbəkələrdəki hesablarında yazıb.

Saakaşviliyə görə, görüşün əsas mövzusu Ukraynaya ABŞ və Avropadan hərbi müdafiə zamanətlərinin verilməsi olub. Saakaşvilinin fikrincə, bu, NATO-nun 5-ci maddəsinə bərabər təhlükəsizlik təminatı deməkdir.

Eks-prezident bildirib ki, Rusiya lideri Vladimir Putin Zelenski ilə görüşməyə razılışı, lakin əslində başqa çıxış yolu yoxdur: "Rusiya büdcəsi tarixində ən böyük kəsirlə üzləşib, ordusu hücumu keçə bilmir, əksinə, Ukrayna hücum əməliyyatlarına başlayıb. Putin, sadəcə, çalışır ki, müharibənin sonu onun məğlubiyyəti kimi görünməsin."

"Ancaq bütün hallarda bu, Rusiyanın son yüz ildəki ən böyük məğlubiyyətidir və regionumuzda böyük dəyişikliklərə gətirib çıxaracaq", - deyə Saakaşvili vurğulayıb.

☐ "Yeni Müsavat"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan xalqa müraciətində deyib ki, Qarabağ məsələsinin Vaşinqton razılaşması ilə birdəfəlik bağlandığı barədə tənqidlər eşidir. Hökumət başçısı xatırladı ki, hələ 2025-ci ilin martında parlamentdə bu haqda mövqeyini açıq şəkildə bəyan edib.

na qarşı "etnik təmizləmə" ittihamını davam etdirəcəklərmi? Ermənilərin qaydışının qeyd-şərtsiz olması barədə əsassız çağırışlar edənlər susacaqmı, yoxsa yenə qərəzli mövqedən çıxış edəcəklər?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağabəy

dulmamalıdır ki, Azərbaycanın tarixi zəfəri nəticəsində bölgədə tamamilə yeni geosiyasi reallıqlar yaranıb. Bu reallığı hər kəs, eyni zamanda bəzi Qərb dairələri də qəbul etməli və hörmətlə qarşılamalıdır. Ermənistan rəhbərləri nəhayətdə anlayır ki, Qarabağ mövzusu ölkəni yalnız

künü kəsdi. Bundan sonra isə Ermənistanda separatçılarla Paşinyan tərəfdarları arasında ideoloji ziddiyyətlər dərinləşdi".

Ə.Zülfüqaroğlu əlavə edib ki, sülh prosesinə zərbə vurmaq istəyən qüvvələr Paşinyanı xəyanətdə ittiham edərək, ölkədə xa-

Paşinyanın Xankəndi qərarı - Qərb nəticə çıxarmalıdır

Erməni baş nazir bir daha etiraf etdi; Qərb dünyası sabitlik istəyirsə...

"Demişdim ki, Ermənistanı Qarabağ hərəkatının davam etdirilməsini istisna edən yolla aparacağam. Demişdim ki, xalq bununla razı deyilsə, onu inqilaba çağırıram. Xalq - siz, əziz vətəndaşlar, ona görə inqilab etmədiniz ki, anladınız: Qarabağ məsələsi bağlanmadan sülhdən söhbət gedə bilməz".

Baş nazir bildirib ki, Qarabağ məsələsi bəzi qüvvələr tərəfindən Ermənistanın müstəqilliyinin və dövlətçiliyini inkişaf etdirməsinin qarşısını almaq üçün alət kimi istifadə olunub. O, Qarabağı könnüllü tərk etmiş erməni əsilli şəxslər barədə də danışdı.

"Bu barədə bildirmişdim, təkrar edirəm: onların Azərbaycana qayıtması qeyri-realdır və sülh üçün təhlükəlidir. Ermənistan beynəlxalq ictimaiyyətlə birlikdə onların ölkəmizdə yaşaması və inteqrasiyası üçün şərait yaratmalıdır", - deyə Paşinyan vurğulayıb.

Göründüyü kimi, o, həm ermənilərin Qarabağa qayıdışını istisna edib və bununla da məsələyə möhür vurub, həm də revanşistlərdən, erməni lobbisindən, Avropa Parlamenti və digər erməni-pərəst Qərb təsisatlarından fərqli olaraq, onların bölgəmi öz xoşu ilə tərk etdiyini dolayısı ilə təsdiqləyib, "etnik təmizləmə" kimi absurd ittihamları səsəndirməyib.

Bu, təbii ki, Paşinyan əksini söyləyəydi, sülh prosesinə zərbə vurmuş olardı. Ona görə də xalqa müraciətində bu yanaşması ilə əslində Avropa təşkilatlarını və erməni revanşistlərini ciddi şəkildə məyus edib. Bu günlərdə bir qrup avropalı deputat yenə çeynənmiş fikirləri təkrarlamışdı. Baş nazirin bu açıqlaması artıq revanşistlərə hərəketləndirib. Keçmiş prezident Levon Ter-Petrosyan Paşinyanı tənqid edib.

Maraqlıdır, bundan sonra yenə də Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, Fransa Senatı, ABŞ Konqresində bəzi ermənipərəst üzvlər və digər Qərb təşkilatları Azərbayca-

malı "Yeni Müsavat"a söylədi ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın xalqa müraciətində Qarabağ məsələsini birdəfəlik bağladığını açıq şəraitdə bəyan etməsi əslində regionda sülh prosesinin alternativsizliyini bir daha təsdiqləyir: "Paşinyanın "ermənilərin Azərbaycana qayıtması qeyri-realdır" sözləri isə həm revanşist qüvvələrin, həm də Qərbdəki ermənipərəst dairələrin illərdir ortaya atdığı saxta "etnik təmizləmə" iddialarını puç edir. Əgər bu bəyanatı Ermənistanın baş naziri səsəndirirsə, deməli, Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, Fransa Senatı və ABŞ Konqresindəki müəyyən dairelərin Azərbaycana qarşı bundan sonra da həmin tezislər və əsassız ittihamlarla çıxış etməsi, sadəcə, öz maraqları kontekstində siyasi təzyiq vasitəsi olmaqdan başqa bir şey deyil.

Aydındır ki, istər Ermənistan daxilində, istərsə də xaricdə yaşayan bəzi erməni lobbisinin nümayəndələri baş nazir Nikol Paşinyanın addımlarını qəbul etmir. Xüsusilə keçmiş Qarabağ məsələsindən Ermənistan daxilində hakimiyyət uğrunda mübarizə vasitəsi kimi istifadə edən qüvvələr bu gün də Paşinyanı hədəfə alırlar. Bütün bunlar yalnız iki ölkə arasında nifaqın, münafişənin davam etməsi üçün hesablanmış ritorikadır. Lakin unu-

xaosa aparırdı.

Bu baxımdan bəzi Qərb institutları əgər həqiqətən də regionda sülh və sabitlik istəyirlərsə, bundan sonra qərəzli mövqedən çıxış etməyi dayandırmalı, Azərbaycan və Ermənistan arasında əldə olunmuş tarixi razılaşmanın möhkəmləndirilməsinə töhfə verməlidirlər. Paşinyanın açıqlaması bir daha göstərdi ki, sülhün alternativ yoxdur. Hazırda əsas məsələ revanşizmə dəstək verən dairələrin məsuliyyətli mövqeyə gəlməsidir. Azərbaycanın iradəsi, qətiyyəti və beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyi isə dəyişməzdir".

Siyasi şərhçi Əli Zülfüqaroğlu bildirib ki, Paşinyanın yürütdüyü siyasətə qarşı çıxan ilk növbədə kilə və erməni lobbisidir. Onun fikrincə, indi qədər Paşinyanın "real Ermənistan" tezisindən narahat olan və müxtəlif etiraz aksiyaları təşkil edən də əsasən bu qüvvələr idi: "Real vəziyyət ondan ibarətdir ki, "Böyük Ermənistan" uydurması Ermənistan dövlətini fəlakətə sürüklədi. Bu ideologiyanın nəticəsi olaraq, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını uzun illər işğalda saxlasada, sonda Azərbaycan ərazilərini azad edərək, Ermənistanı kapitulyasiyaya məcbur etdi. Daha sonra birgünlük antiterror tədbirləri ilə Azərbaycan suverenliyini tam təmin etdi və separatizmin kö-

otik durum yaratmaq və Paşinyanı devirməyə cəhdlər etsələr də uğursuzluğa düşər oldular: "Digər tərəfdən, Paşinyan atdığı radikal addımlarla o mesajı verdi ki, bu cür cəhdlərə qarşı son dərəcə sərt olacaq. Üçtərəfli bəyannamədə Azərbaycanın tələbi ilə yer alan bəndlərdən birində revanşist niyyətlərə qarşı ilk tədbirləri görmək məsuliyyəti də məhz Ermənistan dövlətinin üzərinə qoyulub. Yeni Ermənistan daxilində bu cür cəhdlər olacağı halda ilk addımı Ermənistanın özü atmağa məcburdur". Amma bu o demək deyil ki, belə cəhdlər olmayacaq. Ermənistan daxilində kilə revanşistlər hökumətə qarşı propaqanda aparmaq üçün bu kartlardan istifadə etməyə çalışacaqlar. Paşinyanın apardığı siyasət nəticəsində Ermənistan dövlətindəki konstitusional hüquqlarından məhrum edilmiş perspektivlərə görə, kilə ilə yanaşı lobbilər də təxribatçı qruplara dəstək verəcək. Eyni zamanda erməni lobbisinin rüşvətlə ələ aldığı müxtəlif beynəlxalq təşkilat və Qərb dövlətlərinin parlament üzvləri bu cür cəhdlər etməyə çalışacaqlar. Amma istənilən halda proses müsbət istiqamətdə inkişaf edir və qeyri-adekvat cəhdlər fiasko ilə nəticələnməkdir".

☐ **Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski və RF Prezidenti Vladimir Putinin arasında görüşün hazırlıqları başlanıb, lakin sammitin keçiriləcəyi yer daha sonra müəyyənləşəcək.

Zelenski də Rusiyanın görüş təklif etdiyini təsdiqləyib və əlavə edib ki, ərazi məsələsi yalnız onunla Putin arasında təkbətek görüşdə müzakirə edilə bilər.

Putinin köməkçisi Yuri Uşakovun mümkün görüş barədə açıqlaması isə qeyri-müəyyəndir. O, təkbətek

Görüş yerini dəyişmək olar - Putin-Zelenski sammitinə yer axtarılır...

Zelenski-Putin görüşünün olacağını birmənalı təsdiqləməyib. Uşakov deyib ki, Putinlə Tramp Ukrayna və Rusiya tərəfinin birbaşa danışıqlarda iştirak edən nümayəndələrinin səviyyəsinin yüksəldilməsi imkanlarının nəzərdən keçirilməsinin mümkünüyü müzakirə ediblər.

Ancaq Avropa liderləri və Qərb mətbuatı Uşakovdan fərqli məlumatlar paylaşırlar. "Agence France-Presse" (AFP) öz mənbələrinə istinadla məlumat yayıb ki, Putin ABŞ lideri Donald Trampa Ukrayna Prezidenti Zelenski ilə görüşə hazır olduğunu bildirib.

Avropa liderləri də buna bənzər açıqlamalar verirlər. "Reuters" Ağ Evdəki mənbəyə istinadla yazıb ki, Zelenski və Putin görüşü Macarıstanda keçirilə bilər. Lakin Kreml buna razılıq verdiyini açıq şəkildə elan etməyib. Almaniya kansleri Fridrix Merts bundan əvvəl bildirib ki, Ukrayna və Rusiya prezidentləri növbəti iki həftə ərzində görüş keçirəcəklər. Finlandiya Prezidenti Aleksander Stubb isə Ağ Evdə keçirilən görüşün nəticələri barədə açıqlama verib. Onun sözlərinə görə, ilk nəticə Ukraynaya təhlükəsizlik zəmanətləri barədə "məhsuldar dialoq" olub. Prezident qeyd edib ki, tərəflər dərhal konkret addımlar üzərində işləməyə başlayıblar. Stubbun sözlərinə görə, Tramp bu mövzunu Putinlə telefon danışığında qaldırıb və Putin də buna razılıq verib. "Əgər ikitərəfli görüş uğurla nəticələnsə, üçtərəfli görüş təşkil olunacaq", - deyər Finlandiya Prezidenti bildirib. Stubb əlavə edib ki, Tramp

doğrudan da müharibəni dayandırmağa çalışır və bütün tərəflər bu istiqamətdə işləyir.

Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Rusiya və Ukrayna liderlərinin görüş yeri kimi İsveçrəni təklif edib. Bütün tərəflərin açıqlamaları göz qabağındadır, qalır 2 həftə sonra Putinlə Zelenskinin görüşməsi. Ancaq harada, necə? Ümumiyyətlə, Kreml lideri ukraynalı həmkarı ilə bir araya gəlmək istəyirmi? **Siyasi şərhçi Heydər Oğuz** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Ukrayna-Rusiya savaşı ilə bağlı irəliləyən sülh təkliflərini Mirzə Fətəli Axundovun "Hekayəti Molla İbrahimxəlil kimyəgər" komediyasındakı məşhur bir epizoda bənzədir: "Bilirsiniz ki, həmin əsərdə İbrahimxəlil kimyəgər şəhər əhalisini bir araya toplayıb onlara gümüşlərini qızıl çevirə biləcəklərini bildirir. Amma bir şərtlə, gərək sakinlərdən heç biri "reaksiya"nın gətirdiyi vaxt meymunu ağillanına gətirməyələr. Gümüşü qızıl "çevirdiyi" zaman yenə üzünü tutub sakinlərə xəbərdarlığı onlara xatırladır: "Meymunu ağla gətirməyin, ha". "Reaksiya" tutmayanda isə yenə sakinləri günahlandırır: "Axı mən demişdim ki, meymunu ağlınıza gətirməyin. Sizlərdən kimse mənim sözümə əhəmiyyət verməyib beynimdə meymun obrazı canlandırb. Ona görə də gümüş qızıl çevrilmədi. Bu gün Ukraynada sülh üçün də elə təkliflər irəliləyir ki, danışıqlar alınmasın. Sonra da Tramp ortaya çıxıb bütün günahı Avropa liderlərinin üstünə yıxsın".

Heydər Oğuzun fikrincə, Zelenski ilə Putinin danışıqlar aparması üçün irəliləyən iki məkanın ikisi də

real deyil: "Təkliflərdən biri budur ki, Zelenski-Putin görüşü İsveçrənin Cenevrə şəhərində keçirilsin. Məlumdur ki, İsveç Roma statutunu qəbul edən ölkədir və bu nizamnaməni qəbul edən ölkələr Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin hökmlərini qeyd-şərtsiz yerinə yetirməlidirlər. BCM isə Putinin həbsinə qərar verib və Putin harada görünə, yerli hökumətlər onu dərhal qandallayıb məhkəməyə təhvil verməlidirlər. Sözsüz ki, Putin bu təhlükəni və ya çıxıb gələcək insidentləri nəzərə alıb İsveçrəyə ayaq basmaz. O, İsveçrəyə gedərsə və həbs olunmazsa, Qərb dövlətləri öz hüquq sistemlərinə hörmətsizlik etmiş olarlar. Buna görə də Putin hələmin görüşdə iştirak etməyə qərar versə belə, İsveçrə onun bu istəyini geri çevirməyə məhkumdur.

Görüşün Macarıstanda keçirilməsi isə Avropa İttifaqını aşağılamaq, faktiki olaraq Rusiyanın bu ittifaqın ərazisində yerləşdirdiyi Orban "minasını" gücləndirmək deməkdir. Təsəvvür edin, dünya mediasının yazdığına görə, Avropa liderləri Ağ Ev görüşündə Trampa Orbandan şikayət etmiş və onu dayandırmaq ricasında bulunmuşdular. Üzərindən bir neçə gün keçməmiş Putin-Zelenski görüşü kimi olduqca mühüm toplantının Budapeştdə keçirilməsi təklif olunur. Faktiki olaraq bu təklif Orbanın nüfuzunun artırılmasına xidmət edir. Avropa liderləri bu təklifi qəbul edərlərsə, aşağılanmağa layiq olduqlarını göstərirlər. Nəticədə Orban hakimiyyəti

müasir Avropanın "ağsaqqalına" çevrilir. Ukrayna savaşı üçün əsas motivlərindən biri dünyada gedən ulusalçı-qlobalist mübarizəsidir və Avropa İttifaqı qlobalistlərin əsas qalası sayılır, Orban isə bu qalada yerləşdirilmiş "Troia atı" qismində çıxış edir, ona görə də "qoca qitə"nin heç bir ləyaqətli dövlət adamı görüşün Macarıstanda keçirilməsinə razılıq verməz. Bu, Avropanın liberal-demokrat hakimiyyətlərinin ağ bayraq qaldırması anlamına gəlir.

Halbuki bütün tərəflərin rahatlıqla qəbul edəcəyi İstanbul variantı da var. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da bu görüşə ev sahibliyi etmək arzusunu dəfələrlə ifadə edib. Bu qədər uyğun alternativini kənarda buraxıb mübahisəli məkanlar üzərində düşünmək Ukraynada sülh arayışlarının ciddi olmadığını göstərir".

Heydər Oğuzun fikrincə, Tramp hökumətinin "olmayacaq duaya amin deməsi" təsadüfi deyil: "Məqsəd Ukrayna savaşı bitirilməməsidir. Tramp administrasiyasının bu ziddiyyətli mövqeyi ABŞ-nin rus xofundan Avropaya qarşı "Domokl" qılıncı kimi istifadə etməsindən qaynaqlanır. Fikrimcə, Tramp administrasiyası Avropanı özündən asılı vəziyyətdə saxlamaq üçün Putin kartından məharətlə istifadə edir. Bu siyasət cari planda Rusiyanın işinə yaradığından Putin də ona verilmiş rolu qüsursuz oynayır. Bu ortaqlıq ssenaridə həm ABŞ-nin, həm də Rusiyanın ortaq çıxarları var. Trampın

könüllü qamçısına çevrilən Putinin zərbələri Ukraynanın belinə dəyəcək, Avropa dövlətləri pul kisələrinin ağzını daha geniş açıb ABŞ-nin silah sənayesini maliyyələşdirir və aldığı silahları Ukraynaya göndərərək müharibənin daha şiddətli davam etməsinə qatqıda bulunurlar. Nəticədə Avropa iqtisadi cəhətdən tükənir və aralarında yaranan gərginlik sayəsində heç zaman bir araya gələ bilməyəcək dərəcədə parçalanırlar. Beləcə, Avropada qlobalist hökumətlər yıxılır, yerlərinə millətçi hakimiyyətlər gəlir. Bu isə həm Rusiya, həm də ABŞ üçün faydalıdır. Rusiyanın faydası ondan ibarətdir ki, özünə qənim kəsilən Aropa İttifaqını zəiflədir, ittifaq ölkələrində hakimiyyətə gələn millətçilərlə daha rahat əlaqələr qurur.

ABŞ isə Rusiyanın ağzını yenidən Avropaya yönləndirərək Çini təcrid vəziyyətdə salmağı planlaşdırır. Dolayısıyla Çinin Avropaya ən güvənli ticarət yolu da öz əhəmiyyətini itirir.

Dünya sənaye istehsalında Al-nin mövqeyinin Ukrayna savaşıdan nə qədər təsirləndiyinə dair göstəricilərə diqqət çəkən Heydər Oğuzun fikrincə, ABŞ-nin qurduğu bu mürəkkəb gəosiyasi tənliyin məchulu "qoca qitə"nin Çinlə ticari münasibətlərdə gizlədir: "Statistik məlumatlara görə, Çinin Al-yə ixracı ümumi ixracatının 32,6%-ə yüksəlmişdi. Bu göstərici Çin ixracatında ən böyük artım kimi xarakterizə edilirdi. Avropa ittifaqını ABŞ izləyirdi - 27,5%. Çinin ASEAN ölkələrinə ixracatı isə 26,1% təşkil edirdi. Al 2021-ci ildə dünya sənaye istehsalının 21%-ni öz əlində cəmləşdirirdi. Müharibədən dərhal sonra - 2023-cü ildə bu pay 18%-ə qədər geriledi. Bu fakt onu göstərir ki, Ukrayna müharibəsi Çin-Al ticarət əlaqələrini zəiflədir. Üstəlik, Uk-

rayna müharibəsi Rusiyaya da nəzarət etmək və onu iqtisadi-siyasi baxımdan tənzimləmək fürsəti yaradır. ABŞ-yə də elə bu lazımdır - Atlantik okeanından Sakit okeana qədər Avrasiya qitəsini öz nəzarəti altına almaq və gəldikcə zəifləyən hegemoniyasını yenidən bərpa etmək. ABŞ nəyin xətrinə özünün ən böyük imperial hədəflərindən vaz keçməlidir - Trampın Nobel mükafatı xülyasına görə? Açıqı, Trampın bu xülyasının da saxta olduğunu, dünya dövlətlərinin sadəlvəh liderlərinin başını qatmağa hesablandığını düşünürəm. Tramp həqiqətən də Nobel sülh mükafatı almaq istəsə, bunu çox dağa-daşa düşmədən, sadəcə, Norveç krallına gözünü ağartmaqla əldə edə bilər. Bunun üçün min cür bəhanə də var".

Heydər Oğuz sonda onu da vurğuladı ki, Ukrayna sülh arayışlarında ən çox diqqət çəkən hadisə Fransa Prezidenti Emmanuel Makronun canfəşanlığıdır: "Adam sülh danışıqlarının üçtərəfli yox, dördtərəfli formatda keçirilməsini tələb edir. Halbuki istənilən danışıqlarda "mız qoyanların" sayı artdıqca, ortaq fikrə gəlmək daha da çətinləşir. Hər halda, biz Fransanın vasitəçiliyinin nə ilə nəticələndiyini 30 illik Qarabağ işğalı zamanı görmüşük. Paris başa düşməlidir ki, II Dünya müharibəsinin yekunlarının ən ədalətsiz tərəfi onun da qaliblər sırasına salınması və BMT TŞ-nin 5 üzvündən birinə çevrilməsidir. Çünki o boyda Fransa II Dünya savaşı zamanı qalib gəlmək, hətta döyüşmək əzmi də göstərməmişdi. Almaniya onu cəmi 43 gün müddətində işğal etmişdi. Görünür, 80 il bundan əvvəl yediyi balın şirinliyi hələ də dodaqlarından çəkməyib və yenə də bal yemək eşqinə düşüb".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Rüşvətxorluğun dövri sistemi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Döğrudan da biz tez-tez dejavu yaşamağa məcburuq. Hörmətli oxucularımız yaqın bu psixoloji halın mənasını bilir. Hansısa yeri, adamı, hadisəni görəndə “bunu mən bir dəfə görmüşəm” duyğusuna deyilir. Səhv eləmirəmsə, elmi izahı yoxdur. Müəyyən dərəcədə mistika ilə bağlıdır.

O baxımdan, “Azərbaycan Albaniya ilə savaşırdı, onları barışdırdım” söhbətini eşidəndə mən “Əfqanıstan neftçilərinə salam olsun” əhvalatını xatırlamış oldum. Şair demişkən, biz gəldi-gedərik, sən yaşa, dünya.

Müdrilər əslində bunu qədim zamanlardan anlayıblar və “Aydın altında təzə heç nə yoxdur” deyiblər. Bunun “Günəşin altında” variantı da var, hansı kimə sərf edir, o cür oxusun. Əsas məsələ “altında” hissəsidir, əlbəttə. Vacibi odur.

Milli korrupsiya işlərimiz də bu cür, periodik şəkildə davam edir. Bir oğrunu tutub-buraxmamış, təzəsi çıxır. Yaqın idarəçilikdə “Rüşvətxorların dövri elementlər cədvəli” adlı statistik cədvəl hazırlamağa ehtiyac var. Əslində milli “məndeleylevlərimiz” bu istiqamətdə zəhmət çəkir, standart düzəldir. Hər işin məbləği orada qarşısında göstərilməlidir. Ağır işlər bir tərəfdə, yüngül işlər bir tərəfdə. Qızılla həll edilən ayrı, platinlə ayrı, brilyant, daş-qaşın həll etdiyi ayrı və sairə... Buna az sonra yenə qayıdırıq.

Korrupsiya dejavusunun ən görkəmli sahələrindən biri Bakı bulvarıdır. İndiyəcən orada kimi işə qoyublar, yeyib-dağıdıb aradan çıxıb, ya da içəri basıblar. Bayraq meydanına müdir qoyurlar - oğurlayır. Bulvarı işlədən - oğurlayır. Məsələn, bulvarın müdirinə bu yaxında məhkəmə qurmuşdular, prokuror 1 günə ittiham aktını oxuyub qurtara bilmədi. O qədər uzun yeyinti olmuşdur. Cəmi-cümü 12 milyon manat. Sən demə, bizdə bulvar uzandıqca korrupsiya imkanları da uzanırmış. Məntiqlidir, əlbəttə. Sovet dağılanda bulvar 4 kilometrə yaxın idi, hazırda 15-25 kilometr arasında nəşə olmalıdır. 4 kilometr yeyintisi ilə 25 kilometr yeyintisi fərqlənməlidir.

Maraqlıdır, bugünlərdə dövlət standart idarəsi açığılama vermişdi: “Yeni AZS ISO 37001:2025 “Rüşvətxorluğa qarşı idarəetmə sistemləri. Tələblər və istifadəyə dair rəhbəredici göstərişlər” dövlət standartı qəbul edilib”. İdarənin saytında, təəssüf, bu haqda geniş bilgiler tapa bilmədim. Standartı əldə etmək üçün kimə pul vermək lazımdır, o da çox aydın olmur. Hər bir halda, rüşvətxorluqda yeni standartlarımızın yaranması sevindiricidir. Adət-ənənələri unutmaq şərti ilə. Yoxsa dejavunu necə yaşayırıq? İnsanlarımız çaşbaş düşər. Bəzən olur, pul əlində qalır, bilmirsən rüşvəti kimə, harada, nə qədər verməli. Millət dələduzlara, manıslara, aradüzəldənlərə düşər olur, pis yola düşür, maliyyə zərərinə uğrayır. Bunların hamısı standartlaşdırılsa yaxşı olar.

Bulvar rəhbərliyinin uzun və enli cinayət işindən bir detal da diqqətimi çəkmişdi. Sən demə, hörmətli yoldaşlar Bakı buxtasında gəmi gəzintisindən yığılan pulları da mənimsəyiblər, dövlətə ziyan vurmuşlar. Bir neçə ildir orada gəmilər daha adam daşıyır. Xalqa məlumat verilir ki, guya dəniz dayazlaşıb, gəmi körpüyə yan almaqda çətinlik çəkir. Deməli, bilet pulunu əkişdirlər, ona görə gəmi üzür. Hətta ola bilər, buxtanın suyunu tankərə doldurub satıblar, bulvar geri çəkilib.

İndi əgər bulvarın müdiri ziyanı ödəsə, onu buraxa bilərik. 12 milyonla başlamışdılar, hazırda 10 milyona düşüblər. Belə şeylər bizdə çox olur. Elə təzəlikcə bir biznesmeni 5 il şərti cəza ilə azadlığa buraxdıq. Saxta müqavilələr qurub dövlət idarələrinə büdcədən ayrılan pulları əkişdirdilər (klassik “şapka” əməliyyatı yolu ilə - 5 manatlıq işi kağızda 50 manata yazmaq). Keçən il bu yoldaşı içəri basanda 600 min manat yeyintidən danışdırdılar. Amma vaxt ötdü, yeyinti əridi və avqustda 62 min manat qaldı. Vəssalam. Cəmi-cümü bu qədər. Biznesmen də o pulu büdcəyə ödədi, türmədən çıxdı. Gör nə qədər gözəl ölkədir!

İndi qalır həmin müəllimə cədvəldə yeni sahə tapmaq. Bekar oturası deyil ki.

“İran mənbələrinin məlumatına görə, Zəngəzur dəhlizinin eni 6 km olacaq və Türkiyənin cənub-şərqindəki “David dəhlizi” ilə birləşdiriləcək”. Tribuna.az xəbər verir ki, bu iddia ilə iranlı ekspert Əhməd Kazemi çıxış edib. Onun sözlərinə görə, sülh sazişi gələn il imzalanacaq. “Əbu-Dabi-də əldə olunmuş razılaşmalara əsasən, yekun sənədin 2026-cı il aprelin 24-də ABŞ Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə İstanbulda imzalanması planlaşdırılır”.

Kazemi bundan başqa digər bir iddiasını da dilə gətirib. “Dəhliz doqquz iştirakçıdan ibarət beynəlxalq investisiya konsorsiumu tərə-

Ermənistanla yekun sülh sazişi bu tarixdə imzalanacaq - sensasion iddia

Bakı ilə İrəvan arasında tarixi sənədin gələn ilin seçkilərinə qədər türk şəhərində imzalanması ehtimalı var - gözlənti

findən idarə olunacaq. Gəlir aşağıdakı kimi bölüşdürülür: 40%- ABŞ, 30%- Ermənistan və Azərbaycan, qalan 30%-i isə hələ dəqiqləşməyib”.

İranlı ekspertin yekun sülh sənədinin imzalanması ilə bağlı açıqladığı tarix sual doğurur. Əvvəla, niyə məhz 24 aprelde imzalanması təftiş oluna bilər. Üstəlik, həmin gün ermənilər qondarma soyqırımını qeyd edirlər.

İkincisi, Ermənistanda gələn il gərgin dövrür və parlament seçkiləri keçiriləcək. Seçkilər iyunda olacaq və iki ay qalmış Paşinyanın sülh sənədini imzalaması inandırıcı görünür. Ən əsası, buna qədər referendum keçirilməli və Ermənistan konsitusiyadan ərazi iddialarını çıxarmalıdır. Paşinyan isə 18 avqustda xalqa müraciətdə referendumdan söz açmadı.

Təbii ki, Ermənistana “ev tapşırığı” verilib. Prezident İlham Əliyev müsahibəsində İrəvanı həmin “ev tapşırığını” icra etməli olduğunu bildirib. Bundan sonra istənilən an sülh müqaviləsinin bağlana biləcəyini açıqlayıb. Ona görə də gələn ilin parlament seçkilərinə də Ermənistanda referendum keçirilməsi istisna deyil. Bəzi analitiklərə görə, Paşinyan 2026-cı il seçkilərinə qədər konstitusiyaya düzəliş etmək və yekun sülh sənədini imzalamaqla ölkəsinə, xalqına dayanıqlı sülh gətirdiyini deyərək parlamentdə qələbəsinə sigortalamış ola bilər.

Xatırladaq ki, Bakı və İrəvan sülh mətnini avqustun

8-də Ağ Evdə paraflayıblar. Bu da geri oxunması mümkün olmayan sənəddir.

Bu mənada, iranlı ekspertin proqnozları nə dərəcədə real görünür? Məhz 24 aprelde İstanbulda sülh sazişi imzalana bilərmə, yoxsa yekun sənədə ABŞ-da qol çəkəcəklər?

Siyasi ekspert Züriyə Qarayevanın sözlərinə görə, yekun sülh müqaviləsinin imzalanması bir tələbin icrasından aslıdır. Onun fikrincə, Ermənistan hakimiyyəti referendumda gedəcək və son şərti də yerinə yetirəcək: “İnanıram ki, Paşinyan Vaşinqton razılaşmasını pozmayacaq və sülh müqaviləsinin bağlanması üçün qanunvericiliyə dəyişikliyə gedəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil, İrəvan referendumu qısa zamanda keçirilməli və konstitusiyadan bizi qoruyan qüvvələrə zərər verəcək. Çünki bu prosesi uzatmaq zərərli və regionu qarışdırmaq istəyən qüvvələrə fürsət yarada bilər. Nə qədər ki, Rusiya və İranın bölgəyə müdaxilə etmək gücü o səviyyədə deyil

Rusiya Azərbaycan diasporuna açıq şəkildə hücum kampaniyasına başlayıb. Sonuncu belə fakt Çelyabinsk vilayətində olub. Azərbaycan diasporunun rəhbəri Ərşad Xan-kişiyev Rusiya vətəndaşlığından məhrum edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin qərarı ilə onun Rusiya pasportu ləğv olunub və ölkəyə girişinə qadağa qoyulub. Daha əvvəl isə Rusiyanın Moskva vilayətində Moskva Azərbaycanlılarının Regional Milli-Mədəni Muxtariyyətinin rəhbəri Elşən İbrahimov bu ölkənin vətəndaşlığından çıxarılıb. Onun deportasiya olunduğu bildirilir.

Həmçinin Rusiyanın Voronej şəhərində azərbaycanlı diaspor rəhbəri Yusif Xəlilov saxlanılıb. İstintaq iddia edir ki, o, bu ilin martında oğlunun hərbi xidmətə aparılmaması üçün həkimə 330 min rubl rüşvət verib. Məbləğin bir hissəsinin vasitəçi ilə çatdırıldığı, qalan 100 min rublun isə karta köçürüldüyü bildirilir. Yusif Xəlilov istintaqa ifadə verməkdən imtina edib və günahını qəbul etmir. Onun barəsində 7 ildən 12 ilədək azadlıqdan məhrumetmə və deportasiya təhlükəsi mövcuddur. Bundan əvvəl isə "Azərbaycan-Ural" ictimai təşkilatının və Yekaterinburqdakı Azərbaycan diasporunun rəhbəri Şahin Şixlinski axtarışa verilmişdi, sonra özü təslim oldu.

Rusiya Azərbaycanla əlaqələri geridönüşü olmayan bir böhrana sürükləyir. Bir yandan Ukraynadakı enerji infrastrukturumuza hücum çəkir, digər tərəfdən diaspor təşkilatlarımızla. Hazırda Moskvanın əlində ən ciddi təzyiq rıçaqlarından biri Rusiyadakı azərbaycanlılardır. Rusiya hüquq-mühafizə orqanlarının bu cür davranışı, xüsusilə də ortada şəffaf, inandırıcı

Çingiz Qənizadə

Diasporumuza qarşı "xüsusi əməliyyat" - Bakıdan reaksiya

Rusiya ədalətsiz, insan hüquqlarına, beynəlxalq hüquqa sığmayan qaydada hücumla keçib

hüquqı əsas olmadan həyata keçirdiyi həbslər etnik və siyasi motivli təzyiq aktı kimi qiymətləndirilir. Bu cür əndazəsiz təzyiqlər Azərbaycan ictimaiyyətində ciddi narahatlıq və haqlı qəzəb doğurur.

Ekspertlər hesab edir ki, bu kimi hallar Rusiya dövlətinin Azərbaycana və onun diaspor nümayəndələrinə qarşı yürütdüyü ikili, hətta düşmənçilik ruhunda aparılan siyasətin təza-

hürüdür. Rusiyanın bu düşmənçilik siyasətini xüsusi təyinatlı polis qüvvələrinin, FTX-nin əli ilə ortaya qoyduğu da bilinən məsələlərdəndir.

Bəs azərbaycanlı diaspor rəhbərlərinə qarşı bu cür addımların mənası nədir? Azərbaycan Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi bu hadisələrə qiymət verəcəkmə, yaxud Rusiyadakı diaspor təşkilatlarımızla maraqlanacaqmı?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiya həqiqətən də açıq, ədalətsiz, insan hüquqlarına, beynəlxalq hüquqa sığmayan qaydada hücumla keçib: "Çox təəssüflər olsun ki, Rusiya Azərbaycanla imzaladığı çoxsaylı əməkdaşlıq, tərəfdaşlıq və digər müqavilələrin heç birinə hörmət etmədən btkz hücumlar edir. Rusiya 2022-ci ilin 22 fev-

ralında Azərbaycanla imzaladığı tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətləri haqda sənədi nəzərə almadan addımlar atır. Rusiya tərəfi bir daha imzasına belə hörmət etməyən dövlət olduğunu nümayiş etdirir. Rusiyanın Kremləndən qidalanan telekanallarının hamısı Azərbaycana qarşı təhdid, təhqir, nifrət kampaniyası aparmaqda, hətta Azərbaycana qarşı müharibə çağırışları etməkdədir. Bu çağırışlarla paralel olaraq Rusiyadakı Azərbaycan diaspor fəalllarının təqibi, qanunsuz həbs edilməsi prosesi sürətlənməkdədir. Məqsədləri Azərbaycanın gözünü qorxutmaqdır. Rusiya əvvəllər Azərbaycana qarşı təzyiqlərini əsasən Azərbaycan kənd təsər-

dir. Rusiya, təəssüf ki, Azərbaycan dövlətinə qarşı təzyiq üsulu kimi Rusiya daxilində milli ayrışdırma siyasətinə rəvac vermək yolunu seçib. Bütün bu siyasətin mahiyyətində Azərbaycanı ən müxtəlif istiqamətlərdən sıxışdırmaq niyyəti dayanır. Eyni zamanda Azərbaycanı Rusiyada diasporsuz qoymaq məqsədi güdüldür. Birmənalı olaraq bilməlidirlər ki, bu siyasət sonda Rusiyanın özünə zərər vuracaqdır".

Hüquq müdafiəçisi dedi ki, yaranmış hazırkı situasiyada Azərbaycan Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin müdaxiləsi müsbət nəyəsə nail ola bilməz, çünki bu siyasət birbaşa Kremləndən qaynaqlanır: "Kremləndən qaynaqlanan siyasətin komitənin müdaxiləsi ilə dəyişəcəyi mümkün deyil. Komitənin bu məsələdə nəyisə həll edə biləcəyini düşünmürəm. Həll etmək istəsə belə, buna gücü yetməz. Komitə uzağı bəyanatlar verə, Rusiyanın müvafiq qurumlarına müraciətlər edə, Rusiyadakı diaspor təşkilatlarımızla əlaqələri gücləndirə bilər".

Ç.Qənizadə hesab edir ki, Rusiya ilə münasibətlərin tənzimlənməsi, düzəlməsi istiqamətində daha başqa səviyyələrdə addımlar atılmalıdır. Rusiya qonşu dövlətdir, güclü dövlətdir və beynəlxalq hüquq qəbul etməyən, ona hörmət etməyən bir dövlətdir və istənilən addımı atmağa qadirdir. O baxımdan hesab edirəm ki, yaranmış arzu edilməz vəziyyətin aradan qaldırılması üçün Azərbaycan tərəfindən də, Rusiya tərəfindən də addımlar atılmalıdır. Hələ görünən budur ki, Rusiya tərəfindən belə bir maraq yoxdur. Ona görə də Azərbaycan hələlik səbrlə dözməlidir".

■ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Xəbər verildiyi kimi, diplomat Sofi Laqut Fransanın Azərbaycandakı yeni səfiri vəzifəsinə gətirilib. Modern.az xəbər verir ki, yeni diplomatın son iş yeri Fransanın Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) olub. Laqut Paris Siyasi Araşdırmalar Elmləri İnstitutunda İctimaiyyətlə Əlaqələr üzrə Magistr dərəcəsinə yiyələnib və 2008-ci ildə Fransa Xarici İşlər Nazirliyinə daxil olub. Parisdə Avropa İttifaqı Direktorluğunda məsul işçi kimi fəaliyyətə başlayıb.

2011-ci ildə o, Fransanın Avropa Birliyi yanında Brüsseldəki Daimi Nümayəndəliyinə qoşulub, burada iqlim və ətraf mühit, daha sonra daxili bazar üzrə danışıqlar aparan şəxs və məsul komandanın koordinatoru təyin edilib. 2015-2017-ci illərdə Fransanın İsraildəki səfirliyində mətbuat departamentinin rəhbəri vəzifəsində çalışıb. O, 2017-2019-cu illərdə Avropa İşləri Naziri kabinetinin rəhbərinin müavini və Xarici İşlər Nazirinin Avropa məsələləri üzrə siyasi müşaviri vəzifələrində çalışıb. Diplomat 4 il Fransanın Monrealdə baş konsulu olub. Daha sonra isə Xarici İşlər Baş Müfəttişliyində vəzifə icra edib.

"Yeni Müsavat" yada salır ki, Fransanın Azərbaycanda bundan əvvəlki səfiri Ann Buayon olub. Ann Buayon 2023-cü il yanvarın 26-da etimadnaməsini Azərbaycan Prezidentinə təqdim etmişdi.

Fransa səfirinin Şuşaya getməsi separatçıların həşir

Makronun göndərdiyi yeni səfir - madam Sofi aramızı düzəldəcəkmə?

Azərbaycan-Fransa əlaqələrinin böhran dövründə diplomat Laqutdan gözləntilər var - rəy

qoparmasına səbəb olmuşdu. Hətta ləğv edilmiş qondarma "artsax"ın Fransadakı "daimi nümayəndəsi" Hovannis Gevorgyan prezident Emmanuel Makrona qəzəbli məktub göndərmişdi. Fransanın Azərbaycandakı səfiri Ann Buayon iyun ayında Qarabağda olub. Fransa səfiri yeganə diplomat idi ki,

azad olunmuş ərazilərə səfər etmirdi. Səfirin "səlahiyyət müddətinin başa çatması səbəbi ilə" geri çağırılması Fransa Milli Assambleyasında ermənipərəst və anti-Azərbaycan ünsürlər tərəfindən yeni qətnamə layihəsi ilə eyni vaxta təsadüf edib.

İndi isə yeni səfir təyin olu-

nub. Belə gözləntilər var ki, xanım Laqut ikitərəfli münasibətlərin normallaşmasında rol oynaya bilər. Çünki Bakı ilə Paris arasında uzunmüddətli bir böhran yaşanıb. Bu da Makron Fransanın ermənipərəst siyasətindən irəli gəlir. Lakin Avropa Siyasi Birliyinin Tirana sammitində Makronun Prezi-

dent İlham Əliyevə yaxınlaşması, onunla səmimi görüşməsi, ardınca Vaşinqtonda razılaşdırılan sülh anlaşması Fransa hakimiyyətinin baxışına müəyyən təsirlər göstərməmiş deyil.

Onu da demək yerinə düşər ki, Azərbaycan diplomatiyasının son zamanlar müstəmləkəçiliyə qarşı beynəlxalq platformalarda sərgilədiyi prinsipial mövqe, xüsusilə də Fransanın dənizasıırı ərazilərində, o cümlədən Yeni Kaledoniyada baş verən proseslərə dair mövqeyi rəsmi Parisdə ciddi narahatlıq doğurub. Azərbaycanın bu prosesdə prinsipial və ədalətli mövqe tutması, müstəmləkəçilikdən uzaq olmayan Fransa rəhbərliyini qıcıqlandıran əsas faktorlardan biridir.

Bəs indi necə, yeni səfir aramızı düzəldə biləcəkmə?

Professor Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a bildirib ki, əvvəlki səfir son anda Şuşaya getdi və bununla da əlaqələri yumşaltmaq istədi: "Amma is-

tisna deyil ki, onun geri çağırılmasında bu ziyarət rol oynadı. Deyilənə görə, səfirin öz təşəbbüsü olub. Bu da Yelisey sarayını, yaxud Fransadakı erməni diasporasını qəzəbləndirmiş ola bilər. Amma doğrusu, son zamanlar Bakı-Paris gərginliyi səngiyib. Vaşinqton anlaşması da Makronun fikirlərinə təsir etməmiş olmaz. O nöqtəyi-nəzərdən yeni səfirin əlaqələrdə müsbət körpü rolu oynaması perspektivi var. Nəzərə alaq ki, səfir üçün aqreman verilir, sonra təyinat reallaşır".

Q.Hüseynli Azərbaycanın Fransa ilə hər hansı problemi olmadığını qeyd edib: "Münasibətləri korlayan qarşı tərəf olub. Makron Azərbaycanı Ermənistan ərazilərini işğal etməkdə günahlandırıb, parlamenti əleyhimizə qətnamələr çıxarıb, açıq surətdə düşmənçilik xətti tutub, erməniləri müdafiə etməklə balansız pozb. Amma Vaşinqton razılaşması fonunda Minsk Qrupunun ləğvinə Fransanın "hə" deməsi, qısa müddətdə yeni səfir təyinatı göstərir ki, Makron administrasiyası əlaqələri yumşaltmaq istəyində ola bilər. Fransa kinli siyasətindən imtina etməlidir. Paris də Tehran kimi qəbul etməlidir ki, müttəfiqi olan Ermənistan üçün ən yaxşı yol bu günkü anlaşmalara riayət etməkdir. Ona görə də İrəvan bölgədə ara qarşıdırmaq elə ilk növbədə Ermənistanla fəsad yaradır. Bu səbəbdən, ümid edək ki, yeni səfir əlaqələrin inkişafına töhfə verəcək".

■ Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"

Bu günlər, 1991-ci ilin avqust ayının 19-22-də baş verən və tarixə “QKÇP qiyamı” kimi düşən gərgin və tələyüklü hadisələrin 34-cü ili tamam olur.

O zaman SSRİ-nin güc strukturlarının (Müdafiə Nazirliyi, DTK, DİN) rəhbərliyi hakim Kommunist Partiyasının bir sıra rəhbərləri ilə birləşərək, Krimda yay tətildə olan ölkə prezidenti Mixail Qorbaçovu devirmək, hakimiyyəti ələ almaq istəmişdilər. Ancaq siyasi qüvvələrin və xalqın di-rənışı ilə qiyam cəhdi uğursuzluqla nəticələnmiş, Qorbaçov Moskvaya qayıtmış, qiyamçıları həbs etdirmişdi.

Bundan sonra o, kompartiyanın buraxılması barədə fərman vermiş, ardınca SSRİ respublikaları ard-arda öz müstəqilliklərini elan edərək, “milli mənzillər”ə dağılıbmışdılar.

O dövrün şahidləri baş verənləri necə qiymətləndirirlər? “QKÇP qiyamı”nın müstəqillik arzusunda olan xalqlara faydası məlumdur, bəs qiyam baş tutsaydı, nələr ola bilərdi? Bu gün SSRİ-2 yaranması təhlükəsi varmı?

Həmin dövrdə Azərbaycanda müstəqillik uğrunda gedən mübarizənin əsas siyasi fiqurlarından biri olan, sabiq deputat, tanınmış hüquqşünas **Qulamhüseyn Əlibəyli** “Yeni Müsavat”a verdiyi açıqlamada həmin günlərin yaddaşında xüsusi əlamətləri ilə fərqlənməyən adi bir gün kimi qaldığını deyir: “SSRİ-də Fövqəladə Vəziyyət üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması haqqında məlumat verildikdən prezidentin səlahiyyətlərini icra etməli olan vitse-prezident Yanayevin əl-lərinin əsməsi bütün SSRİ məkanında göstərilmişdi və di-qətləri cəlb etmişdi. Mənim də ən çox yaddaşımda qalan onun əllərinin əsməsi idi. Bu o demək idi ki, onlar etdikləri hərəkətlərin qanunsuz olduğunu başa düşürdülər, elədikləri hərəkətlərin xalqın xoşuna gəlmədiyini yaxşı anlayırdılar. Ona görə də tərəddüd edir, qorxurdular. Sərəncam elan olunduğunun səhəri gün “Azadlıq” qəzetinin redaksiyasında idim. Başqa bir işlə bağlı getmişdim. Qəzetin baş redaktoru, rəhmətlik Nəcəf Nəcəfovun iştirakı ilə ilk müzakirələr keçirdik. Təhlükəli durumun

SSRİ-ni yıxan qiyamın 34 ili: bərpası riski qaldımı...

Hadisələrin canlı şahidi “Yeni Müsavat”a nələr danışdı; “rəhmətlik Əbülfəz Elçibəy və Sabir Rüstəmxanlı...”

hazır idi. Baş verənlər dövlət çevrilişi kimi qiymətləndirilmişdi. Xalq Cəbhəsi mitinqlər keçirmək barədə qərar qəbul etmişdi. Növbəti mitinqlər Xalq Cəbhəsinin qərarı ilə keçirilirdi. Respublikalar o

kirələr zamanı iştirakçılardan biri Boris Yeltsinin mövqeyini xatırlatdı. Yeltsin etiraz etmiş, xalqı küçələrə səsləmişdi. Artıq tək cəmiyyət deyil, rəhbər də buna etirazını bildirirdi. O dövrdə həm də Yeltsin

ri, o cümlədən Azərbaycan Xalq Cəbhəsi öz etirazını bildirirdi. Amma bizim bu etirazlar sadəcə siyasi xarakter daşıyırdı. Faktiki olaraq, vuruşan Yeltsin və Moskva əhalisi oldu. Qarşıdurma yarandı. Ordu və

Moskvadakı etirazlarda Azərbaycandan da nümayəndələr iştirak edirdi: “Orada Azərbaycan bayrağı da dalğalanırdı. Həmin şəxslərin adlarını unutmuşam. Səhv etmərsə, o zaman Xalq Cəb-

olar ki, əksər respublikalarda prezident postu təsis olunmuşdu. Onlar hər şeyi Moskvanın diktəsi ilə həyata keçirmək istəmirdilər. Bunu da artıq Qorbaçov yaxşı başa düşürdü. Onun üçün də yeni ittifaq adlı sənəd hazırlanmışdı. Bu ittifaq müqaviləsində konfederativ dövlət quruluşuna uyğun dövlət yaradılması təklif olunurdu. Respublikaların səlahiyyətlərinin müəyyən dərəcədə genişləndirilməsi nəzərdə tutulurdu. Bu da o dövrdə çox adamı qane etmirdi. Hakimiyyətdə olanlar buna qarşı idi. Ona görə də həmin QKÇP-ni yaratdılar ki, daha sərt şəkildə SSRİ-ni qoruyub saxlaya bilsinlər. Amma əksi oldu. SSRİ-nin dağılmasına səbəb olan amillərdən birinə çevrildi. Qorbaçov fəaliyyətini bərpə edəndən sonra respublikalar daxilində SSRİ-nin tərkibindən çıxma prosesi başladı. Hətta Ayaz Mütəllibov QKÇP-ni müdafiə etsə də, məcbur oldu ki, Ali Soveti çağırınsın və Müstəqillik Bəyannaməsi qəbul etsin. Bu bəyannamə də o cümlələrdən ibarət idi ki, Azərbaycan SSRİ özünü müstəqil dövlət elan edir və müstəqil dövlət kimi fəaliyyət göstərəcək. Amma ondan əvvəl də Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin etiraz mitinqlərini hakimiyyət dəfərlə kobud şəkildə dağıtmışdı. Avqustun 23-də Xalq Cəbhəsinin qərarının önündə keçirilən aksiya dağıdılarkən rəhmətlik Əbülfəz Elçibəy və Sabir Rüstəmxanlı ciddi şəkildə xəsarətlər aldılar. Həmin şəxslərin vurulması şüurlu şəkildə idi. Am-

SSRİ-ni bunlar qorumaq istəyirdilər...

1991-ci ilin avqust ayında baş vermiş “QKÇP qiyamı” SSRİ-də dövlət çevrilişinə cəhd olub. Prezident Qorbaçovdan xəbərsiz yaradılan Fövqəladə Vəziyyət üzrə Dövlət Komitəsi SSRİ prezidenti Mixail Qorbaçovu hakimiyyətdən uzaqlaşdırmağa və hakimiyyəti ələ keçirməyə cəhd göstərmişdi. FVDK üzvləri Qorbaçovun əvvəlki siyasi və iqtisadi islahatlarını, Şərqi Avropada 1989-cu il inqilabları və sosialist blokunun dağılması fonunda SSRİ-nin beynəlxalq təsirini itirməsini və xüsusilə yeni ittifaq müqaviləsinin imzalanması planlarını qəbul edilməz hesab ediblər. FVDK-nin formal rəhbəri SSRİ-nin vitse-prezidenti Gennadi Yanayev, əsas fiquru və təşkilatçısı isə DTK sədri Vladimir Kryuçkov olub.

FVDK-nin rəhbərləri və fəalları aşağıdakı şəxslər olub:

* Oleq Dmitriyeviç Baklanov (1932-2021) - SSRİ Müdafiə Şurası sədrinin birinci müavini;
 * Valentin İvanoviç Varenikov (1923-2009) - piyada qoşunlarının baş komandanı - SSRİ müdafiə nazirinin müavini, ordu generalı, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı;
 * Vladimir Aleksandroviç Kryuçkov (1924-2007) - SSRİ DTK-nin sədri, ordu generalı;
 * Anatoli İvanoviç Lukyanov (1930-2019) - SSRİ Ali Sovetinin sədri;
 * Valentin Sergeyeviç

Pavlov (1937-2003) - SSRİ-nin baş naziri;
 * Plexanov Yuri Sergeyeviç (1930-2002) - SSRİ DTK-nin 9-cu idarəsinin rəisi, general-leytenant;
 * Puqo Boris Karloviç (1937-1991) - SSRİ daxili işlər naziri, general-polkovnik;
 * Vasili Aleksandroviç Starodubtsev (1931-2011) - SSRİ Kəndlilər İttifaqının sədri;
 * Tizyakov Aleksandr İvanoviç (1926-2019) - SSRİ Dövlət Müəssisələri və Sənaye, Tikinti, Nəqliyyat və Rəbi-

tə Qurğuları Assosiasiyasının prezidenti;

* Oleq Semenovici Şenin*(1937-2009) - Sov.İKP MK Siyasi Bürosunun üzvü, Sov.İKP MK-nın katibi;

* Yazov Dmitri Timofeyeviç (1924-2020) - SSRİ müdafiə naziri; Sovet İttifaqının marşalı

* Yanayev Gennadi İvanoviç (1937-2010) - SSRİ-nin vitse-prezidenti.

* Boldin Valeri İvanoviç (1935-2006) - SSRİ Prezidentinin Aparat rəhbəri;

* Generalov Vyaçeslav Vladimiroviç (d. 1946) - SSRİ DTK-nin 9-cu idarəsi rəisinin müavini;

* Qruşko Viktor Fedoroviç (1930-2001) - SSRİ DTK sədrinin 1-ci müavini, general-polkovnik;

* Kalinin Nikolay Vasilyeviç (1937-2008) - Moskva Hərbi Dairəsinin qoşunlarının komandanı, general-polkovnik.

dövrdə ilkin olaraq müəyyən qədər gözləmə mövqeyi tutdular. Düzdür, sonradan bəziləri QKÇP-yə dəstək verdilər. Ayaz Mütəllibov SSRİ-ni müdafiə edən bəyanatla çıxış etdi.

demokratik bir insan kimi tanırdı. Onun bir çox məsələlərdə mövqeyini təqdir edirdik. O zaman özümüz üçün belə bir qənaətdə gəldik ki, hələ heç nə itirilməyib. Sadəcə, təhlükəli

təhlükəsizlik qüvvələri demək olar ki, iki hissəyə parçalandı. Bir hissəsi Yeltsini müdafiə edirdi, digər hissə isə Qorbaçovu passiv şəkildə dəstəkləyirdi. Çox az bir hissə QKÇP-ni

həsinin Moskvada yaşayan üzvləri bunu təşkil etmişdilər. Bu proses 2-3 gün çəkdi. Qorbaçov həmin vaxt demək olar ki, bütün proseslərdən kənarlaşdırılmışdı”.

yarandığını görürdük. Onun üçün də qərara gəldik ki, etiraz etmək lazımdır. Səhv etmərsə, artıq orada Fuad Ağayevin etiraz yazısı hazır idi. Sonra Xalq Cəbhəsinin qərarına getdik. Artıq Xalq Cəbhəsinin İdarə Heyətinin bəyanatı da

Həmin dövrün tanınmış hüquqşünalarından biri əvvəlcə qəzetdə QKÇP-ni müdafiə edən bəyanatla çıxış etdi, elə ki, QKÇP ləğv olundu, o, dərhal QKÇP-nin qanunazidd olduğunu deməyə başladı. “Azadlıq” qəzetində ilkin müza-

durumun yaranması mümkündür. Yeltsinin mövqeyinin bir çox məsələləri həll edə biləcəyi düşüncəsində idik. Doğrudan da o zaman təcrübə özünü göstərdi, Yeltsinin mövqeyi həlledici oldu. Həmin vaxt SSRİ-nin demokratik qüvvələ-

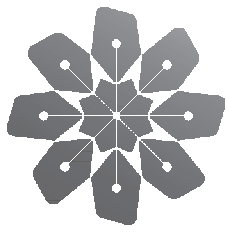
müdafiə edirdi. Ordu küçələrə çıxarılsa da, əhaliyə atəş açmaqdan imtina etdi. Bu da mənə elə gəlir ki, bir sıra məsələlərdə həlledici amil kimi rol oynadı”.

Müəssisimiz onu da qeyd etdi ki, o zaman

Q.Əlibəyli QKÇP-nin məhiyyətindən də danışdı: “Ötən əsrin 80-ci illərinin sonlarından etibarən mərkəzdənçəmə üstünlük təşkil edirdi. Respublikalar açıq formada olmasa da, müstəqilliyə meyl etməyə başlamışdılar. Demək

ma bununla belə hərəkatın qarşısını ala bilmədilər. Əksinə, xalq hərəkatı daha da gücləndi. Son nəticədə Azərbaycanın da müstəqil dövlət olmasına gətirib çıxardı”.

Q. Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Bakalavriat səviyyəsi üzrə 86 min 460 abituriyent ali təhsil müəssisələrinə elektron ixtisas seçimi ərizələrini təsdiq edib. Onlardan 23 min 919-u I qrup üzrə, 19 min 41-i II qrup üzrə, 24 min 414-ü III qrup üzrə, 6 966-sı IV qrup üzrə, 16 min 517-si isə V qrup üzrə seçim edib.

Həmçinin I qrupda 22 min 209 nəfər Azərbaycan bölməsi, 1710 nəfər rus bölməsi, II qrupda 17 min 682-si Azərbaycan bölməsi, 1 359-u rus bölməsi, III qrupda 22 min 130-u Azərbaycan bölməsi, 2 284-ü rus bölməsi, IV qrupda 6 min 319-u Azərbaycan bölməsi, 647-si rus bölməsi, V qrupda isə 14 min 350-si Azərbaycan bölməsi, 2 167-si isə rus bölməsi üzrə ixtisas seçimi edib.

Səhv ixtisas seçirlər, çünki əmək bazarını araşdırmırlar

Maraqlıdır ki, bəzən abituriyentlər və onların ailələri məhz bu mərhələdə ciddi səhvə yol verirlər. Uşağın potensialını, arzusunu nəzərə almadan, ya nüfuzlu bir fakültə seçirlər, ya da şansının harada daha yüksək olacağını düşünüb, seçim gerçəkləşdirirlər.

Azərbaycan realığında gənclərin böyük qismi əmək bazarının real tələblərini yetərinə tanımır. Hansı sahələrin daha çox mütəxəssisə ehtiyac duyduğu, hansı peşələrin perspektivli olduğu barədə vahid və əlçatan məlumat bazasının olmaması ixtisas seçiminə yanlışlıqlara gətirib çıxarır.

İxtisas seçiminə təsir edən əsas amillərdən biri valideynlərin və yaxın mühitin təzyiqidir. "Hörmətli" və ya "gəlirli" hesab edilən peşələr çox vaxt gənclərin maraqlarından üstün tutulur. Məsələn, həkimlik, hüquqşünaslıq və ya dövlət qulluğu kimi ixtisaslara yönləndirilən gənclərin bir hissəsi bu sahələrdə özünü xoşbəxt hiss etmir.

Abituriyent və valideynlərinin ən çox yol verdiyi səhvlər bunlardır

Bəzənsə abituriyent səhv ixtisas seçimi etdiyinə görə dövlət sifarişi ilə oxumaq şansı olduğu halda, ödənişli əsaslarla ali məktəbə qəbul olur. Belə halların yaşanmaması üçün bu istiqamətdə peşəkar mütəxəssislərdən rəy alınmalıdır. Bəzi hallarda valideynlər dövlət sifarişi üzrə yer ayrılmasına baxmayaraq, özəl universitetlərdə təhsil almağa razı olurlar. Halbuki abituriyent dövlət universitetində ödənişli əsaslarla oxuyacağına, özəl universitetlərdə dövlət sifarişi əsasında təhsil ala bilər. Onsuz da hər iki halda dövlət büdcəsindən həmin tələbənin maliyyələşməsi həyata keçirilir. Bu faktları valideynlər və abituriyentlər bilmədiklərinə görə mütəxəssislərdən məsləhət almaq vacibdir.

Bundan başqa, yüksək bal toplayan abituriyentlər seçimlərini konkretləşdirib, diqqətlə ixtisaslarını kodlaşdırmalıdır. Balı az olanlar isə yiyələnmək istedikləri peşəyə yaxın olan sahələri seçməlidirlər ki, gələcəkdə özlərini seçmək istedikləri ixtisas üzrə daha da inkişaf edə bilsinlər. O da etiraf olunmalıdır ki, qərarlı tələbələrımız hələ də az deyil. Onlar yüksək bal toplamağına baxmayaraq, hansı ixtisası seçmərdə hələ də çətinlik çəkir və tərəddüd edirlər. Çünki əvvəlcədən qarşısına məqsəd qoymayıb. İlk növbədə qarşıya məqsəd qoyulmalıdır, məqsəddə müvafiq də seçim edilməlidir. Bu sahədə çətinlik çəkənlərin isə müəllimlər və valideynlərin yardımına ehtiyacları var. Ekspertlər gənclərə ali

Uşaq və gənclər

ÜSAVAT
N 147 (8757) 21 avqust 2025

Abituriyentlər niyə düzgün ixtisas seçə bilmirlər?

Ən çox yol verilən səhvlər və vacib məsləhətlər - taleyiniz kimin əlindədir?

məktəbə qəbula hansısa bir diploma sahiblənmə vasitəsi kimi baxmalarını tövsiyə edirlər.

Özünü dərk etmə çətinliyi

Abituriyentlərin bir çoxu öz bacarıq və maraqlarını düzgün qiymətləndirmir. Məktəblərdə peşəyönümü işlərin zəif olması və psixoloji dəstəyin kifayət qədər təmin edilməməsi onların qərarlarını təsadüfi hala gətirir. Gənclər tez-tez yalnız topladıqları bala uyğun ixtisas seçirlər. Təhsil müddəti, təqaüd imkanı və ya dərhal iş tapmaq ehtimalı əsas götürülür. Halbuki uzunmüddətli perspektiv, şəxsi inkişaf və peşəkar sabitlik nəzərə alınmadıqda, gələcəkdə peşə dəyişmək məcburiyyətində qalırlar.

Mütəxəssislər hesab edirlər ki, məsələni həll etmək üçün bir neçə istiqamətdə addımlar atılmalıdır. Bunlardan biri məktəblərdə peşəyönümü dərslərinin və karyera məsləhət xidmətləri-

nin gücləndirilməsidir. Eyni zamanda əmək bazarının tələbləri barədə rəsmi məlumatların gənclər üçün sadə və əlçatan formada təqdim olunması, valideynlərin maarifləndirilməsi və övladlarının maraqlarına hörmət etmələri, gənclərin öz güclü tərəflərini müəyyənləşdirməsi üçün testlər, seminarlar və təlimlərin keçirilməsidir.

Əslində isə bu məsələdə yarılmamaq üçün müxtəlif yollar var.

Keçən ilin balları ilə yaxından tanış olun!

Keçid balı keçən ilin qəbul balları ilə həmin ilin qəbul balları arasında fərqin əsasında yaranır. Bunun üçün DIM abituriyentlərə kömək etmək məqsədilə hər il jurnal hazırlayır. Burada 300 bal və 500 bal toplayan abituriyentlər hansı ixtisasa qəbul ola biləcəyini təyin edə bilərlər.

Özünüzü tanıyın!

Düzgün ixtisas seçimində vacib rol oynayır. Sizin hansı

sahəyə, hansı sənətə marağınız varsa, bilik və bacarıqlarınız, hobbiləriniz nəyə yönəlibsə onu təyin edin və o sahəyə uyğun olan ixtisası seçin. Belə olduğu halda siz özünüzə uyğun olan ixtisası seçmiş və nəticədə isə sevdiyiniz peşəyə yiyələnmiş olursunuz.

Vakansiyalarla tanış olun!

Bəzən abituriyent seçdiyi ixtisasın hansı vakansiyaya aid olduğunu bilmir. Seçdiyi qrupun hansı ixtisasları olduğunu və gələcəkdə hansı sahələrdə çalışa biləcəyini əvvəlcədən müəyyənləşdirin və iş saytlarında vakansiya və vakansiyanın tələbləri ilə tanış olun. Gələcəyin peşələri nədir və hansı ixtisaslar perspektivlidir deyə internetdə araşdırma etməyi unutmayın.

Düzgün ixtisas seçməmisizsə, bunlar baş verəcək

Psixoloji araşdırmalar göstərir ki, peşə seçimini düz-

gün etməyib sevmədiyi işdə çalışan insanın faydalılıq əməli heç vaxt yaxşı ola bilməz. Gənclərin əksəriyyətinin yanlış ixtisas seçdiyi və nəticədə işsiz qaldıqları məlum məsələdir. Hər bir insanın öz sevdiyi, potensialı olan işdə çalışması daha yaxşıdır. Valideynlər peşə seçimi zamanı mütəxəssislərə müraciət etməlidirlər. Valideynlər çox vaxt övladlarının potensiallarını, bacarıqlarını, komplekslərini nəzərə almadan öz arzu və istəklərinə yönəldirlər. Nəticədə gənc öz ambisiyalarından düzgün istifadə edə bilmir. Psixoloqlar eyni zamanda bildirirlər ki, ixtisas və peşə seçməmişdən əvvəl gəncin yeniyetmə yaşlarında olan travmaları, kompleksləri öyrənilməlidir. Bəzən gənclər potensialı olmasına baxmayaraq, öz istəyi ilə yiyələndiyi peşədə özünü doğrulda bilmir. Bunun səbəbi isə sosial komplekslərinin olmasıdır. Psixoloqlar ixtisas seçimi zamanı gəncin xarakterini, qabiliyyətini, şəxsiyyətin özünün daxili resurslarını, temperamentini, sosial komplekslərini nəzərə alaraq faydalı iş əməlini ortaya çıxarmaq üçün psixoloji hesabat çıxarırlar. Bunun üçün də psixoloqlarda xüsusi testlər olur. Həmin bu testlər vasitəsilə gəncin şəxsi keyfiyyətləri ortaya çıxarılır. Əgər uşağın daxili problemi varsa, silsilə metodikalardan köməyi ilə şəffaf qərar qəbul edilir və valideynləri övladlarının əslində hansı ixtisasa uyğun olduğu barəsində məlumatlandırılır. Amma yenə də qarşılıqlı anlaşma yolu ilə gəncin öz seçimi olmalıdır.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Gənclər magistraturadan imtina edirlər - səbəb

Magistratura üzrə boş qalan plan yerlərinə ixtisas seçiminin nəticələri ötən gün açıqlanıb.

Magistraturanın boş qalan plan yerlərinin müsabiqəsində iştirak etmək üçün 1418 bakalavr müraciət edib. Müsabiqə nəticəsində onlardan 617 nəfər (o cümlədən 96 nəfər dövlət sifarişi əsasında) boş qalan yerlərə qəbul olunub.

Modern.az-a açıqlamasında **təhsil eksperti Əmrah Həsənlı** qeyd edib ki, Azərbaycanda magistratura təhsilinə marağın əvvəlki illərlə müqayisədə azalması və müəyyən ixtisaslarda yerlərin boş qalması həm sosial, həm iqtisadi, həm də təhsil sisteminin özünə aid səbəblərdən qay-

naqlanır: "İlk növbədə, hazırkı realıq ondan ibarətdir ki, əmək bazarı ilə magistratura pilləsi

arasındakı əlaqə kifayət qədər zəifdir. Yəni bir çox sahələrdə magistr dərəcəsi işə qəbul

üçün əsas meyar kimi qiymətləndirilmədiyi üçün tələbələrə əlavə oxumaq motivasiyası

aşağı düşür. Əksinə, əmək bazarında bacarıqyönlü təlimlərə, beynəlxalq sertifikatlaşdırma və praktiki biliklərə daha çox üstünlük verilir. Bu da gənclərin bir hissəsini magistratura deyil, kurslar və alternativ inkişaf yolları seçməyə vadar edir".

Təhsil eksperti bildirib ki, ödənişli əsaslarla ayrılan yerlərin kifayət qədər bahalı olması marağı azaldan amillərdəndir: "Çünki bakalavr təhsilini bitirdikdən sonra əksər gənclər dərhal iş həyatına atılmaq istəyir, maddi yükü azaltmaq üçün işləməyi təhildən üstün tutur. Bu səbəbdən də ödənişli magistratura proqramları yetərinə tələbə cəlb edə bilmir.

Eyni zamanda bəzi ixtisaslarda magistr proqramlarının məzmunu gənclərin gözləntilərinə cavab vermir.

Daha çox nəzəriyyə üzərində qurulan dərslər real bacarıqların formalaşmasına imkan yaratmır. Halbuki bu gün dünya təcrübəsində magistratura əsasən tədqiqat, peşəkar ixtisaslaşma və innovativ yanaşmaların tətbiqi ilə xarakterizə olunur. Bizdə isə bəzi hallarda bakalavrın davamı kimi göründüyü üçün tələbə özündə əlavə dəyər hiss etmir".

Əmrah Həsənlının sözlərinə görə, bir mühüm məqam da xarici təhsil alternativlərinin mövcudluğudur: "Son illərdə bir çox gənclər Avropada və Türkiyədə magistratura təhsilini daha əlçatan hesab edir. Təqaüd proqramları, geniş ixtisas seçimi və beynəlxalq diplomun əmək bazarında verdiyi üstünlüklər onları ölkədən kənara yönəldir".

Son günlər Bakı-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru kəmərinə üzvi xlor çirklənməsi ilə bağlı yayılan xəbərlər regionda diqqətçəkən hadisələrdən biridir. İyulun 24-də BTC operatoru olan BP şirkəti tərəfindən Türkiyənin Ceyhan terminalında aparılan yoxlamalar zamanı neft çənlərində üzvi xlor birləşmələrinin aşkar edildiyi bildirildi. Bu, təkcə həmin partiyanın deyil, həm də ümumilikdə “Azəri Layt” markalı neftin keyfiyyətinə dair narahatlıqlar yaratdı. Nəticədə Qazaxıstan və Türkmənistan neftinin BTC kəməri ilə nəqli faktiki olaraq dayandırıldı. Qazaxıstan neftini Rusiya ərazisindən keçən Xəzər Boru Kəməri Konsorsiumu (CPC) vasitəsilə ixrac etməyə başladı.

Maraqlısı odur ki, bu hal təsadüfi texniki nasazlıqdan çox, daha geniş geosiyasi mənzərənin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirilir. BTC boru kəməri regionda Rusiyadan yan keçən əsas ixrac marşrutudur və bu səbəbdən Moskvanın strateji maraqları ilə tez-tez toqquşur. Kəmərin istismarı nəticəsində Xəzəryanı ölkələr, o cümlədən Qazaxıstan və Türkmənistan, Rusiya nəqliyyat infrastrukturundan asılılığını azalda bilər. Bu baxımdan, BTC-də çirklənmə və nəticədə nəqlin dayanması Rusiyanın regionda mövqelərini gücləndirməsinə şərait yaradır.

Neft Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlham Şaban mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a deyib ki, artıq Qazaxıstan və Türkmənistan nefti Bakı-Tiflis-Ceyhan (BTC) kəmərinə vurulur, Ceyhan istiqamətində nəql edilir, yüklənir və global bazarlara çatdırılır: “BP şirkəti

hələ ötən ayın 17-18-də bu məsələ ilə bağlı araşdırma aparıldığını bildirmişdi. Üzvi xloridlərin boru kəmərinə normadan artıq miqdarda aşkarlanması müəyyən risklər yaradıb, bu da istehlakçılar üçün narahatlıq doğurur. Lakin indiyə qədər

Mütəxəssislərə görə, BTC-də baş verən son insidentin miqyası və zamanlaması ciddi suallar doğurur. Çünki eyni vaxtda bir neçə ölkədən olan neft partiyalarında bənzər çirklənmənin aşkarlanması təsadüf olmaqdən çox uzaq gö-

məsələsi yalnız texniki deyil, həm də geosiyasi təhlükəsizlik problemi kimi gündəmə gəlir. Neftin dünya bazana çıxışı və onun marşrutları artıq təkcə enerji məsələsi deyil, ölkələrin siyasi seçimlərinin və tərəfdaşlıqlarının formalaşmasında əsas

miyyətli bir layihədir. Bu kəmərin Xəzər dənizi hövzəsindən çıxarılan neftin Rusiya və İran ərazisindən keçmədən dünya bazarına çıxmasına imkan verir. Layihə əsasən Qərbi ölkələrinin təşəbbüsü və dəstəyi ilə həyata keçirilib və Azərbaycan

Bu ölkələrdən neft Xəzər dənizi üzərindən tanker vasitəsilə Bakıya gətirilir və sonra BTC ilə Ceyhan limanına nəql olunur. Bu, region ölkələri üçün də alternativ və təhlükəsiz ixrac marşrutu yaradır.

Kəmərin texniki baxımdan da mürəkkəb struktura malikdir. Onun üzərində 11 istismar və 2 nasos stansiyası yerləşir. Boru kəməri zəlzələlərə və təbii fəlakətlərə qarşı xüsusi müdafiə sistemləri ilə təchiz edilib. Maraqlıdır ki, BTC dənizlə birbaşa təmasda olmasa da, Xəzərdən çıxarılan nefti global

BTC boru kəmərinə çirklənmə: texniki nasazlıq, yoxsa geosiyasi mesaj?

İlham Şaban: “Üzvi xloridlərin BTC-də normadan artıq miqdarda aşkarlanması risklər yaradıb”

məsələ ilə bağlı rəsmi açıqlama verilməyib. Ona görə mənim də əlavə məlumat vermək imkanım yoxdur”.

Bununla belə, tarix göstərir ki, Rusiya daha öncə enerji infrastrukturundan siyasi alət kimi istifadə etməkdən çəkinməyib. Ən bariz nümunə 2019-cu ildə Druzhba boru kəmərinə baş verən neft çirklənməsi hadisəsidir. Həmin vaxt Avropaya ixrac olunan Rusiya neftində təhlükəli səviyyədə orqanik xlor birləşmələri aşkar edilmişdi. Bu hadisə Polşa, Almaniya, Belarus və digər ölkələrdə emal zavodlarının fəaliyyətinə ciddi təsir göstərmiş, milyardlarla dollar zərərə səbəb olmuşdu. Rusiya bu insidenti daxili təxribat kimi izah etsə də, hadisənin genişmiqyaslı təsirləri onun təsadüfi olmadığı anlamına gəlirdi.

rünür. Bu, sistemli bir problem, ya da daha pis halda, məqsədli təxribatın nəticəsi ola bilər. Çünki bu hadisədən birbaşa zərər görən ölkələr Rusiya ilə neft nəqli məsələsində alternativ axtarıda olan ölkələrdir. Eyni zamanda insidentin nəticəsi olaraq Qazaxıstan və Türkmənistan neftinin yenidən Rusiyanın nəzarətində olan marşrutlara yönləndirilməsi Moskva üçün siyasi və iqtisadi baxımdan əlverişli vəziyyət yaradıb.

Hazırda bu məsələ ilə bağlı rəsmi olaraq heç bir ölkə Rusiyanı ittiham etməyib. Amma əvvəllər baş verən oxşar hadisələr və bu gün müşahidə olunan nəticələr hadisənin, sadəcə, texniki problem olmadığını düşünməyə əsas verir. Əgər bu, doğrudan da məqsədli bir müdaxilədirsə, bu zaman neft nəqli təhlükəsizliyi

faktor rolunu oynayır. BTC boru kəmərinə baş verən son hadisə isə bu reallığın bir daha təsdiqidir.

Bakı-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru kəməri həm texniki, həm də siyasi baxımdan çox əhə-

nin enerji siyasətində mühüm yer tutur.

Son illərdə BTC boru kəməri vasitəsilə təkcə Azərbaycan deyil, həm də Qazaxıstan və Türkmənistan nefti daşınır.

bazarlara çatdırmaqda əsas rol oynayır. Kəmərin keçdiyi marşrut isə tarixi İpək Yoluna paralel yerləşir.

□ Afaq MİRƏYİQ, “Yeni Müsavat”

Gurultu ilə musiqi oxudan sürücülərin səsi qısılacaqmı?

Yasin Mustafayev: “Qanun qəbul etmək kifayət deyil, onun işlək olması, yeni icrası da çox önəmlidir”

Məlum olduğu kimi, yol hərəkəti qaydalarına görə avtomobilə tək əllə idarə edərək, sol qolunu maşının pəncərəsindən sallamağa, avtomobilə yüksək səslə musiqi səsləndirməyə görə cərimələr nəzərdə tutulub.

Bu hərəkətlər sürücünün diqqətinin yayınması və təhlükəli davranış hesab olunur. Cərimə adətən inzibati məsuliyyət çərçivəsində 40-150 AZN arasında dəyişir.

Avtomobilə yüksək səslə musiqi səsləndirmək isə həm digər sürücülərin, həm də piyadaların rahatlığını pozduğuna görə inzibati qaydada cərimələnir. Cərimə adətən 30-80 AZN arasında ola bilər, lakin polis tərəfindən situasiya qiymətləndirilməsinə görə dəyişir.

Hər iki halda, əgər pozuntu təkrar baş verərsə və ya əlavə təhlükə yaradırsa, cərimə məbləği artırılır. Həmçinin bəzi hallarda avtomobilin müvəqqəti saxlanması da mümkün

kündür.

Lakin bütün bu cəzalara baxmayaraq, şəhərin küçə və yolları bu qayda pozuntularına yol verənlərlə dolub-daşır. Sanki bu, normaldır, heç də qayda pozuntusu deyil.

Müşahidələr göstərir ki, sürücülərin əksəriyyəti, xüsusilə

də taksi sürücüləri avtomobili məhz tək əllə sürməyə verdiş ediblər, onlarda, necə deyirlər, başqa cür alınmır.

Yüksək tempdə musiqi səsləndirənlər isə yol hərəkətinin iştirakçısı olan digər avtomobillərin səs signalını batıracaq şəkildə gurultu qopararaq

yollarına davam edirlər.

Mütəxəssislər sürücülərə avtomobilə musiqi dinləməyi tövsiyə etmir. Sürücü maşın sürərkən diqqətini cəmləməli və diqqətini başqa səsrlə yayındırmamalıdır. Əksər sürücülər işə başlamazdan əvvəl sıxılmaq üçün musiqi dinləməyə başlayır-

lar. Avtomobilində yüksək səslə musiqiyə qulaq asan sürücü digər yol iştirakçılarının signalını eşitməyə bilər. Musiqi sürücünün reflekslərini azalda və yoldakı vəziyyətdən yayındıra bilər. Nəticədə kəsişmələrdən keçərkən, dar keçidlərdə və geriye dönməkdə bütün səs mənbələrinin həcmi azaldılmalıdır.

Bəs bu avtoxuliqanlığın minimuma endirilməsi üçün daha hansı işlər görülməlidir?

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Yasin Mustafayev “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib ki, yol hərəkəti qaydaları və onlara tətbiq olunan cərimələr həm qanunvericilikdəki dəyişikliklərə, həm də dünya təcrübəsinə əsaslanır: “Məsələ ondadır ki, qanunvericilik daim yenilənir və bu, mövcud vəziyyətə, həmçinin dünya praktikalarına uyğun olur. Məsələn, avtomobil ilk icad olunduğu zaman insanlar belə qərarlara gülərdilər: niyə musiqinin səsinin artırmaq qadağandır, niyə qolunu pəncərədən çıxarmaq olmaz və s. Lakin zaman keçdikcə bu hallar real problemə çevrilir və hər kəsi narahat edir. Xüsusilə gecə vaxtı avtomobilə yüksək səslə musiqi, səsboğucuların mobilizasiyası ilə səsin artırılması, sərt əyləc səsləri və digər hərəkətlər həm şəhər sakinlərini narahat edir, həm də ictimai asayışı pozur. Buna görə qanunvericilikdə müvafiq

qərarlar qəbul edilir və cərimələr tətbiq olunur. Biz bunu tam dəstəkləyirik, çünki əks halda vəziyyət tam nəzarətdən çıxardı.

Beləliklə, qanun qəbul etmək kifayət deyil, onun işlək olması, yeni icrası da çox önəmlidir. Uzun illər təhlükəsizlik kəməri ilə bağlı qadağaya baxmayaraq, insanlar buna əməl etmirdilər. Son 10-15 ildə isə bu ciddi şəkildə tətbiq olunur, kameralar vasitəsilə pozuntular aşkar edilir və avtomatik olaraq cərimələr tətbiq olunur. Eyni prinsip yeni qərarlarda da olmalıdır”.

O, qanun tətbiqində gücəzlərin və xəbərdarlıqların da mümkün olduğunu bildirib: “Məsələn, bir sürücünün qolunda problem varsa və pəncərədən çıxarsa, xəbərdarlıq etmək olar. Çox sürücü xəbərdarlıqdan sonra bir daha pozuntunu təkrarlamır, bəziləri isə bilə-bilə bunu edir. Burada əsas məsələ qanunun həm qəbul olunması, həm də effektiv icrasıdır.

Hazırda şəhərin demək olar ki, hər yerində kameralar vasitəsilə yol hərəkəti qaydalarının pozuntularını aşkar etmək mümkündür. Əsas məsələ onun tətbiqinin təmin edilməsidir. Qanun qəbul olunur, amma tətbiq edilməzsə, hər şey mənasız olur”.

□ Xəlilə GƏRAY, “Yeni Müsavat”

ABŞ İstehlakçı Məhsullarının Təhlükəsizliyi Komissiyası saxta "Labubu" oyuncaqlarının ciddi təhlükəsi barədə xəbərdarlıq edib və bunun kiçik uşaqların ölümünə səbəb ola biləcəyini bildirərək, insanları saxta oyuncaqlardan çəkinməyə çağırıb.

diyi üçün əksər mağazalarda rast gəlmək mümkündür. Bəzi "Labubu" dizaynlarında isə gözlər çox iri, ağız kəskin və qeyri-real ifadəli olur. Bu da xüsusilə 3-6 yaş arası uşaqlarda çaşqınlıq, narahatlıq və hətta gecə yuxularında qorxu hallarına səbəb ola bilər.

Maraqlıdır, görəsən, qərībā görüntüsü ilə qısa müddətdə fenomen olan "Labubu"

xil idi. Yəni bu məhsullar Azərbaycan bazarına daxil ol-mazdan əvvəl mütləq ekspertizadan keçirilməli, yoxlanıl-malı və yalnız bundan sonra satışa çıxarılmalı idi.

Lakin artıq 15 ildən çoxdur ki, həmin qərar ləğv edilib və nəticədə oyuncaqlara demək olar ki, heç bir nəzarət yoxdur. Hazırda dünyanın ən müxtəlif yerlərindən hər cür

maraqlar dayanır. Təsədüfi deyil ki, müasir dünya "acgöz istehlakçı cəmiyyəti" kimi xarakterizə olunur.

Adıçəkilən oyuncağa gəlincə, bəli, bu məhsullar uşaqların psixologiyasına mənfi təsir göstərir. Bu barədə bizə bir sıra müraciətlər də daxil olub".

Eyyub Hüseynov saxta oyuncaqların aşkarı ilə

Özlərini polis kimi təqdim edib mərkəzə gətirdilər, hovuzda meyiti tapıldı - iş Ali Məhkəmədə

Avqustun 20-də Ali Məhkəmədə "Uğur yolu" reabilitasiya mərkəzinin direktoru Şamil Minyayev, işçiləri Elman Mehdiyev və Turxan Allahverdiyevin kassasiya şikayətinə baxılıb. Mərkəz rəsmilərinin şikayəti hakim Tahir Kazımovun sədrliyi ilə araşdırılır.

Musavat.com xəbər verir ki, müttəhimlər mərkəzə məcburi müalicəyə gətirilmiş Roma Fataxovun ölümünə görə ittiham olunublar.

Ölüm faktına görə cinayət işi başlanıb. İstintaq zamanı Şamil Minyayevə Cinayət Məcəlləsinin 309-cu (vəzifə səlahiyyətlərini aşma), digərlərinə isə 32.5, 309.2-ci (vəzifə saxtakarlığına cəhd) maddəsi ilə ittiham verilib. Müttəhimlər ittiham üzrə özlərini təqsirli bilməyiblər. Roma Fataxovun yaxınları Şamil Minyayev və Turxan Allahverdiyevdən şikayətçi olublar. Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə mərkəzin direktoru Şamil Minyayev 4 il, Turxan Allahverdiyev 3 il azadlıqdan məhrum edilib. Elman Mehdiyevə isə şərti cəza verilib. O, məhkəmə zalından azadlığa buraxılıb.

"Uğur yolu" narkotik və digər asılılıqlardan reabilitasiya mərkəzi kimi fəaliyyət göstərir. Mərkəzdə 12 addım proqramı ilə müalicə tətbiq olunur. 2023-cü ildə reabilitasiya mərkəzindəki hovuzda 27 yaşlı Roma Fataxovun meyiti aşkar olunub. İstintaq zamanı məlum olub ki, Roma Fataxov elə həmin gün məcburi müalicəyə cəlb edilib. İstintaq materiallarına görə, Roma Fataxovun yaxınları mərkəz rəhbərliyinə müraciət edərək onun məcburi müalicəyə cəlb edilməsini istəyiblər. Roma Fataxov özü isə ailəsindən ayrı evdə yaşadığı üçün bundan xəbərsiz olub. Ailə üzvləri ilə əməkdaşlar arasında razılaşma belə olub ki, Roma evdən çıxan kimi tutulub reabilitasiya mərkəzinə gətirilsin. Bundan sonra mərkəz rəhbəri və işçiləri narkotik asılılığından əziyyət çəkən gəncə özlərini polis əməkdaşları kimi təqdim edərək onu avtomobilə mindiriblər. Roma Fataxov mərkəzə çatdıqdan sonra nə baş verdiyini anlayıb. O, yüksək səsle qışqıraraq müqavimət göstərüb. Üstündən bir neçə dəqiqə keçdikdən sonra Roma Fataxov mərkəzin içi su ilə dolu hovuzunda həlsiz vəziyyətdə aşkar edilib. Dərhal xəstəxanaya çatdırılsa da, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Məhkəmə tibbi ekspertiza zamanı onun hər hansı bir zorakılığa məruz qalmadığı, ölümünə suda boğulmasının səbəb olması üzə çıxıb. Müttəhimlər onlara verilən cəza ilə razı deyil, bəraət verilməsini xahiş edirlər.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Ölkəyə ayaq açan bu oyuncaqlar ölüm sağır - xəbərdarlıq

Eyyub Hüseynov: "15 ildir ölkəmizdə oyuncaqlara nəzarət yoxdur, uşaqlar təhlükə altındadır!"

Azad İsazadə: "Həmin oyuncağın uşaqların psixologiyasına təsirini indidən qiymətləndirmək çətinidir, çünki..."

Bu barədə qurumun saytında dərc olunan bəyanatda məlumat verilib. "ABŞ İstehlakçı Məhsullarının Təhlükəsizliyi Komissiyası (CPSC) kiçik uşaqlar üçün ciddi boğulma təhlükəsi və ölüm riski yaradan saxta "Labubu" yumşaq oyuncaqları ilə bağlı istehlakçıya təcili xəbərdarlıq edir", - deyə məlumatda bildirilib.

Komissiya saxtakarlığın qarşısını almaq üçün təlimat təqdim edib. ABŞ-lilərə, həmçinin alqı-satıqdan yayınmaq və oyuncaqdakı dişlərin sayını yoxlamaq tövsiyə olunub ki, onlar orijinala uyğunluq təşkil etsin.

Kolleksiya fiqurları, tüklü breloklar və böyük "Labubu" kuklaları Çin "Pop Mart" mağazalar şəbəkəsində satılır. "Labubu" dişli təbəssümü olan bir elf canavardır. Personaj Honkonqdan olan dizayner Kasing Lunq tərəfindən yaradılıb. Daha əvvəl "Labubu" kiçik tüklü oyuncaqlar şəklində böyük populyarlıq qazanmışdı ki, onlar qapalı və yalnız aldıqdan sonra açılması mümkün olan qutularda satılırdı.

Son dövrlər bu oyuncaqlar Azərbaycanda da çox satılır. Uşaqların marağını cəlb et-

oyuncaqları insanların psixologiyasına necə təsir edir? Onların ölkə ərazisində satışına nəzarət edilirmi? Bu oyuncaqlar uşaqların psixologiyası üçün nə qədər risklidir?

Uşaq psixoloqları bildirirlər ki, körpələrin beyni vizual təsvirləri daha həssas qəbul edir. Gözlərin normadan böyük, sifətin isə qeyri-real və aqressiv dizayn edilməsi uşaq psixikasında çaşqınlıq yaradır. Normalda oyuncaq uşağa sevinc, təhlükəsizlik və pozitiv emosiyalar bəxş etməlidir. Əks halda, o, uşaq üçün qorxu mənbəyinə çevrilir.

Bundan başqa, təhlükəli materiallardan hazırlanmış saxta oyuncaqların uşaqlarda allergiya, dəri problemləri və hətta daxili orqanlarda zədələnmələrə səbəb ola biləcəyi də istisna olunmur.

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov "Yeni Məsavat"a bildirib ki, uzun müddət Azərbaycanda Nazirlər Kabinetinin 343 sayılı qərarı qüvvədə idi: "Bu qərar təhlükəsizliyi təmin olunmalı məhsullar siyahısını əhatə edirdi. Siyahıda yüzəndən çox məhsul var idi, o cümlədən oyuncaqlar da həmin kateqoriyaya da-

oyuncaq ölkəyə gətirilir. Halbuki oyuncaqlar təkə fiziki təhlükəsizliyi ilə deyil, eyni zamanda uşaqların psixoloji durumuna təsiri ilə də ciddi əhəmiyyət daşıyır".

Ekspert əlavə edib ki, dünyada oyuncaq sənayesinin və cizgi filmlərinin əsas məqsədi təkə uşaqları əyləndirmək deyil, həm də onları gələcəkdə gözü doymayan, israfçı istehlakçılara çevirməkdir: "Bütün dünyada oyuncaq sənayesinin və cizgi filmlərinin əsas məqsədi gələcəkdə kiçik yaşlı uşaqları gözü doymayan, israf edən istehlakçılara çevirməkdir. Biz müşahidə edirik ki, bir çox oyuncaqlar və cizgi film personajları sonradan paltar, gündəlik əşyalar və sənaye məhsullarına çevrilir. Görün, azyaşlı uşaqların neçə-neçə oyuncaq avtomobili var. Bu isə onların hələ uşaq yaşlarından gözü doymayan, davamlı olaraq yeni məhsul almaq istəyən "istehlakçı"ya çevrilməsi deməkdir.

İstehlakçıların hüquqlarını qoruyan təşkilat rəhbəri kimi demək istəyirəm ki, bütün oyuncaqların və ümumiyyətlə, uşaqlarla bağlı məhsulların arxasında kapitalist cəmiyyətinin mahiyyətindən doğan

bağlı tövsiyələrini də qeyd edib: "Valideynlərə tövsiyəm odur ki, mağazada oyuncağı gördükləri zaman diqqətli olsunlar. Əgər oyuncağın plastikindən pis qoxu gəlirsə, həmin məhsulu almasınlar. Ağ pambığı su ilə isladaraq oyuncağın üzünə sürtsünlər - əgər rəng çıxsarsa, bu, oyuncağın ağır metallarla zəngin olan boyalarla istehsal edildiyini göstərir və bu cür məhsullar uşaqlarda tədricən zəhərlənməyə səbəb ola bilər.

Bundan başqa, tüklü oyuncaqlarda tükləri dartmaq lazımdır. Əgər tüklər asanlıqla qopursa, həmin oyuncağı almaq olmaz. Çünki bu, həm sağlamlıq üçün təhlükəlidir, həm də uşaqların boğulmasına səbəb ola bilər. Həmçinin üzərində tez qopan və udula biləcək xırda detallar olan oyuncaqlar da təhlükəlidir. Dünyada bu səbəbdən çoxsaylı boğulma və ölüm halları baş verib.

O ki qaldı oyuncaqların keyfiyyətinə və tərkibinə - qeyd etdiyim kimi, ölkəmizdə bu, faktiki olaraq yoxlanılmır. Azərbaycana hər cür keyfiyyətsiz və mənşeyi məlum olmayan məhsul gətirilir. Ona görə də insanlar bu cür oyuncaqlardan ehtiyat etməlidirlər".

Psixoloq Azad İsazadə isə qeyd edib ki, şəxsən oyuncağın vizual tərzini onun xoşuna gəlməsinə də, bu oyuncağın uşaqların psixologiyasına təsirini indidən qiymətləndirmək çətinidir: "Mən həmin oyuncağın şəklini gördüm və şəxsən mənim də xoşuma gəlmir. Lakin bu oyuncağın bu gün uşaqların inkişafına müsbət və ya mənfi təsirini söyləmək çətinidir, çünki hələ təcrübəmiz yoxdur.

Qeyd edə bilərəm ki, biz sovet dövründə böyümüşük və həmin dövrün cizgi filmləri-

nə baxmışıq. İndi isə nəvələrim "My Craft" cizgi filmi ilə daha çox maraqlanırlar. Həmin cizgi filmində nə real insana, nə də heyvana oxşayan fiqurlar var və uşaq dünyası üçün qeyri-real vəziyyətlər təqdim olunur. Bütün uşaqlar buna maraq göstərir, cizgi filmindəki fiqurların tətbiq olunmuş köynəklərini, papaqlarını geyinirlər, özlərinə müxtəlif adlar qoyurlar və bu onlara çox maraqlıdır.

Lakin uşaqlara sovet dövründə çəkilmiş cizgi filmləri maraqlı gəlmir, çünki həmin cizgi filmlərində hərəkətlər daha ləngdir və uşaqların səbri uzun müddət baxmağa çatmır. Bu nə mənfi, nə də müsbət bir haldır, sadəcə, realıqdır. "My Craft" cizgi filmi barədə mənfi rəylər eşitməmişəm. Sözsüz ki, hər hansı mənfi rəy tapmaq mümkün-
dür. Hətta məşhur sovet cizgi

film "Nu, Pogodi!"də də bəzən mənfi hallar axtarılırdı. Məsələn, bir seriyada qadın paltos geyinir, bunu LGBT təbliğatı kimi qiymətləndirib tənqid edirdilər. Yəni hər şeydə mənfi xüsusiyyət tapmaq mümkündür.

Biz psixoloqlar mənfi təsir dedikdə 15%-dən artıq mənfi reaksiya müşahidə olunan halları nəzərdə tuturuq.

Bu baxımdan "Labubu" oyuncağının təsirlərini izləmək lazımdır, daha sonra onun haqqında konkret fikir söyləmək olar. Xatırlayın, "Çəburəşka" cizgi filmində Çəburəşka obrazı real deyildi, amma uşaqlar bunu qəbul edib sevirdilər. Eyni şəkildə, məqsədimiz uşaqların oyuncaqlardan və cizgi filmlərindən mümkün qədər az mənfi təsir almasını təmin etməkdir".

□ **Xəlida GƏRAY,**
"Yeni Məsavat"

Kirayə ev bazarında tələbələr “ilk imtahanı” - 5-6 tələbə bir mənzildə qalmağa məcburdur

Bakıdakı “makler bağında” saatın əqrəbləri günorta 12-ni “qayçılayır”. 2025-ci ilin tədris ilinin başlanmasına 1 aydan da az müddət qalıb. Azərbaycanda ali təhsil ocaqlarının əksəriyyəti Bakıda yerləşdiyindən, artıq ölkənin dörd bir tərəfindən tələbələr paytaxta axışır. Universitetlərə və metrostansiyalara yaxın ərazilərdə ev axtaran xeyli tələbə və valideyn var. Tələbat artdıqca bazarda seçim imkanları da azalır.

“Yeni Məsəvat”ın əməkdaşı “Neftçilər” metrostansiyası yaxınlığındakı ev bazarında vəziyyətlə maraqlanıb. İllərdir bura kirayə ev, mənzil alqı-satqısı ilə məşğul olan maklerlər toplaşır. Elə buna görə də buraları “maklerlər bağı” kimi tanıyanlar daha çoxdur.

Həmsöhbətimiz İlqar adlı makler deyir ki, hazırda vəziyyət gərgindir: “Hər gələn kirayə ev axtarır. Ev almaq istəyən tək-tük müştəri var. İndi bazarın ən qaynayan vaxtıdır. Tələbələr rayondan gəlir, kirayə ev axtarışına çıxır. Evlərin qiyməti də sürətlə qalxır. Çox vaxt bir neçə tələbə yığıb bir mənzil tutur. Evin sahəsinə görə tələbələrin sayı dəyişir. Bəzən 3-4, bəzən isə 5-6 tələbə yığıb bir ev kirayələyirlər. Əvvəllər 1 evdə maksimum 3-4 tələbə qalardı. İndi isə kirayə qiymətləri baha, kommunal xərclər də “ceyran belində”. Tələbə valideyni bilmir kirayə pulunu ödəsin, kommunal xərclər versin... Ona görə də bir balaca mənzili 5-6 tələbə kirayələyib qalırlar”.

Makler kirayə qiymətlərinin artmasını kommunal xərclərlə izah edir: “Dolanışqı çətinləşdikcə, ev sahibləri də qiymətləri qaldırırlar. Biz maklerlər də ev sahiblərinin qoyduğu şərtləri ev kirayələmək istəyən tələbələrə, valideynlərə deyirik. Tələbə ev kirayələməsə, harada qalar? Məcbur razılaşmalı olurlar”.

Hazırda kirayə verilən evlərin qiyməti belədir:

- Köhnə binalarda kommunal ödənişlər daxil olmadan 1 otaqlı, 35 kvadrat metrlik evlər 300-350, 2 otaqlı 450-550, 3 otaqlı evlər isə 650-800 manat arasında dəyişir. Yeni binalarda isə qiymətlər daha yüksəkdir -1 otaqlı evlər 400-500, 2 otaqlı 600-700, 3 otaqlı evlər isə 1200 manata qədər qalxır.

Makler əlavə edib ki, qiymətlər yalnız otaq sayına görə deyil, həm də mənzilin yerləşdiyi məkan, təmiri və əşyalı olub-olmamasına görə dəyişir. Xüsusilə metrostansiyalara yaxın ərazilərdə kirayə qiymətləri daha baha olur.

Tələbələr arasında “Oğlanlara ev verilmir” kimi söhbətlər dolaşır, bəzilərində “ev tapa bilməyəcəyəm” narahatlığı yaranır. Lakin makler bu fikirlə heç razı deyil: “Qız, oğlan fərqi yoxdur. Əsas odur ki, evi dağıtmasınlar, səliqəli saxlasınlar. Bəzən qızların da evi bərbad vəziyyətə saldıqlarını görmüşük. Bu halda ən çox biz ev sahibləri ilə üz-üzə qalıraq”.

Tədris ili yaxınlaşdıqca bazarda tələbat sürətlə artır. Görünən odur ki, qiymətlər də bu tələbatla uyğun artmaqda davam edəcək.

❑ Mənzər NOVRUZLU,
Musavat.com

SOS! Şəkər xəstəliyini sürətlə artır - əhaliyə çağırış

Həkim deyir ki, qeyri-rəsmi statistikada xəstələrin sayı dəfələrlə çoxdur; “Şəkərli, unlu və karbohidratlı qidaların artan istehlakı təhlükə yaradır”

çox yayılan növü isə 35-40 yaşdan sonra ortaya çıxan 2-ci tip diabetdir.

2-ci tip diabet zamanı mədəaltı vəzdə yetərincə insulin ifraz olduğu halda hüceyrələrdə olan reseptorların işləməməsi səbəbindən insulin hormonuna qarşı həssaslıq itir. Bu zaman qlükoza insulin tərəfindən hüceyrələrə daşına bilmir və onun miqdarı qanda çoxalmağa başlayır. Bu vəziyyət ağız quruması, çəki itkisi, çox su içmək və yemək kimi simptomlarla təzahür edir. Əvvəllər xəstəliyə daha çox yaşlılar arasında rast gəlinirdisə, indi uşaqlar arasında da müşahidə edilir. Risk qrupuna isə ailəsində şəkər, ürək-damar xəstəlikləri, artıq çəkidən əziyyət çəkən, hipertoniyası olan, 45 yaşından yuxarı şəxslər aiddir.

Görəsən, şəkər xəstəliyinin artmasının səbəbləri nədir?

Bakı Ağrı Klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı “Yeni Məsəvat”a fikrini bölüşüb: “Şəkərli diabet tibbin global problemlərindən biridir və xroniki xəstəlik olaraq insanla ömür boyu birlikdə olur. Xüsusilə metabolik xəstəliklər qrupuna aiddir. Xəstəlik uzun müddət davam etdikdə, pasiyent müalicə almadıqda və nəzarətsiz qaldıqda, olduqca ciddi fəsadlarla üzləşir. Xüsusilə ətraflarda dəyişikliklər, nevropatik əlamətlər, müxtəlif yaraların əmələ gəlməsi, görmədə dəyişiklik kimi ilkin fəsadlar ortaya çıxır. Həmçinin müxtəlif iltihabi xəstəliklərin sağlamlığında problemlər yaranır, dərmanların yanaşı təyin olunmasında çətinliklər olur, yaraların sağlamlığı gecikir və sair. Ümumilikdə, şəkərli diabet həyat keyfiyyətini ciddi şəkildə azaldan global bir problemdir. Bu xəstəliyə qarşı mübarizə davam edir. Tibb elmi daim bu xəstəliklə yaşamağın daha optimal yollarını araşdırır. Çünki hələlik xəstəliyi tamamilə aradan qaldırmaq mümkün deyil. Belə olan halda, şəkərə nəzarət etmək, onun yaranma səbəblərini mümkün qədər azaltmaq və əgər artıq xəstəlik mövcuddursa, yanaşı problemlərin qarşısını almaq, xəstəliyin orqaniz-

mə daha ciddi zərər verməməsi üçün müxtəlif tədbirlər həyata keçirilir ki, bu da həyat keyfiyyətini nisbətən yüksəldə bilər”.

Şəkərli diabet xəstəliyinin artmasına gəlincə, həkim bu artımın bir neçə səbəbini qeyd edib: “Bir çox xəstəliklərdə olduğu kimi, bu tip xroniki xəstəliklərdə də genetik amil mühüm rol oynayır. Bundan sonra qidalanma gəlir. Qidaların mənşəyi barədə fikir söyləmək çətinidir. Mənşəyi bilinməyən qidalar satışa buraxılır, şəkərli və yağlı qidalara üstünlük verilir. Şəkərli, unlu, karbohidratlı məmulatların miqdarı artmaqdadır.

Digər bir problem isə həərəkətsiz həyat tərzidir. Azhərəkətlik bu xəstəliyin yaranmasına təsir edən faktorlardan biridir. Bundan əlavə, artan stress faktoru da danılmazdır. Yeni stress və düzgün olmayan qidalanma önəmli faktorlardandır və bunlar günü-gündən artır. İnsanların həyatı sürətlənib, gərginlik artır, informasiya axını çoxalıb. Bu isə orqanizmin özünü müdafiə qabiliyyətinin zəifləməsi ilə müşayiət olunur. Nəticədə immunitet və sinir sistemində baş verən dəyişikliklər adaptasiya funksiyalarını zəifləməsinə səbəb olur. Əgər irsiyyətdə də bu xəstəlik mövcuddursa və sadalanan faktorlar da əlavə olunursa, xəstəliyin baş vermə ehtimalı daha da artır.

Rəsmi statistikadan kənarda da ciddi sayda şəkərli diabet xəstələri mövcuddur. Bu xəstələrin bir hissəsi ilkin mərhələdə öz xəstəliyindən xəbərsiz olur, bəziləri isə xəstə olduğunu bilse də,

həkimə müraciət etmir. Erkən müayinələrin böyük faydası var. Xüsusilə nəsil-də şəkərli diabet xəstələri olan şəxslər bu məsələyə həssas yanaşmalıdırlar”.

Dünyanın səhiyyə qurumları da bu xəstəliklə bağlı xəbərdarlıq edir. 1980-ci ildən bu yana global miqyasda şəkər xəstələrinin sayı sürətlə artmaqdadır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) məlumatlarına əsasən, bu xəstəliyə tutulmuş insanların sayı 1980-ci ildə 108 milyon olduğu halda, hazırda bu rəqəm 422 milyon nəfəri keçib. 1990-2022-ci illər arasında şəkər xəstəliyinin yetkinlər arasında yayılma göstəricisi ikiqat artaraq 7%-dən 14%-ə yüksəlmişdir. Bu artım xüsusilə Tip 2 şəkər xəstəliyinin yayılmasında özünü göstərir və ÜST bunun ciddi global səhiyyə problemi olduğunu vurğulayır. Artımın başlıca səbəbləri arasında pislənmə, fiziki aktivliyin azalması və qeyri-sağlam qidalanma kimi həyat tərz faktorları mühüm yer tutur. ÜST-nin NCD RisC (Qeyri-İnfeksiyon Xəstəliklər üzrə Tədqiqat Əməkdaşlığı) tərəfindən yayımlanan məlumatlara görə, azhərəkətli həyat tərz, yüksək kalorili və şəkərli qidaların artması, urbanizasiyanın təsiri, həmçinin iqtisadi çətinliklər şəkər xəstəliyinin geniş yayılmasına səbəb olur.

Xüsusilə aşağı və orta gəlirli ölkələrdə şəkər xəstəliyinin yayılma tempi daha sürətlidir. Bu bölgələrdə insanların böyük bir hissəsi xəstəliyindən xəbərsiz qalır və müalicə imkanlarına çıxır-

şı məhduddur. Məsələn, 2022-ci ildə şəkər xəstəliyi diaqnozu qoyulmuş 450 milyon yetkin şəxsdən 59%-i müalicə almayıb.

Bundan əlavə, urbanizasiya və ətraf mühitin dəyişməsi də xəstəliyin yayılmasına təsir göstərir. Hava çirkliliyi, insanların gündəlik hərəkət imkanlarının azalması, təhlükəsiz idman və piyada ərazilərin olmaması şəkər riskini artırır. Sosial və iqtisadi determinantlar da mühüm rol oynayır - xüsusilə sağlam qida və tibbi xidmətlərə çıxışı məhdudd olan icmalarda şəkər xəstəliyinin yayılması daha yüksəkdir.

Tədqiqatlar göstərir ki, az yatan şəxslərdə şəkər xəstəliyinə tutulma riski artır. COVID-19 pandemiyası dövründə ABŞ-də gənclər arasında Tip-2 şəkər xəstəliyinin 62% artması, pandemiyanın gətirdiyi sosial və fiziki dəyişikliklərin bu sahədəki təsirini nümayiş etdirir.

Nəticə olaraq, şəkər xəstəliyinin global miqyasda artmasına bir sıra amillər səbəb olur: artıq çəki və pislənmə, qeyri-sağlam qidalanma, fiziki hərəkətsizlik, stress, urbanizasiya, sosial-iqtisadi maneələr və müəyyən genetik risklər. Səhiyyə təşkilatları və alimlər bu artımın qarşısını almaq üçün profilaktik tədbirlərin, maarifləndirmənin və erkən diaqnostikanın artırılmasını vacib hesab edirlər. ÜST bu istiqamətdə global təşəbbüslərlə çıxış edir və ölkələri bu problemin həllinə yönəlmiş ciddi strategiyalar hazırlamağa çağırır.

❑ Afaq MİRƏYİQ,
“Yeni Məsəvat”

Azərbaycanda şəkər xəstələrinin sayı artıb. Bu barədə “Azərbaycanda səhiyyə, sosial müdafiə və mənzil şəraiti” statistik məcmuəsində qeyd olunub. Məlumatla görə, ötən il ilk dəfə diabet diaqnozu qoyulmuş xəstələrin sayı 33 533 nəfərə çatıb. 2023-cü ildə isə bu rəqəm 30 500 nəfər olub. Statistik rəqəmlərə görə, ilk dəfə diaqnoz qoyulan 33 533 nəfər diabet xəstəsinin 1 134 nəfəri insulinə asılıdır. Ümumilikdə tibb müəssisələrində qeydiyyatda olan şəkər xəstələrinin sayı isə 2024-cü il üzrə 423 523 nəfərdir.

Qeyd edək ki, ondan bir il öncə bu rəqəm 385 179 olub. Şəkərli diabet insulin ifrazının, insulin təsirinin və ya hər ikisinin pozulması nəticəsində meydana çıxan

qan şəkərinin yüksəlməsi ilə gedən xroniki metabolik xəstəlikdir. Son illər ən çox rast gəlinən xəstəliklər sırasında yer alan şəkərli diabetin müxtəlif tipləri var. Daha

Avqustun 19-dan 20-nə keçən gecə Azərbaycan xalqının diqqəti Budapeştdə idi. Son 17 ildə Qarabağ adını Avropanın yaşıl meydanlarına qürurla daşıyan Ağdamın “Qarabağ” klubu ölkə futbolu adına ən vacib oyunlardan birinə çıxırdı. Rəqib Macarıstanın “Fradi” ləqəbli 126 yaşlı klubu “Ferensvaroš” klubu idi. Hər kəs yaxşı bilirdi ki, bu oyun heç də rahat keçməyəcək. Hətta bir qolluq məğlubiyyətə, heç-heçəyə razı olanlar kifayət qədər çoxluq təşkil edirdi.

Rəqibin baş məşqçisi Robbi Kin, eləcə də oyunçular oyundan öncə çox iddialı danışmışdılar. Amma necə deyirlər, “sən saydığını say, gör fələk nə sayır”.

“Qarabağ” rəqibinə birinci hissəni oynamağa “izn verdi”. İkinci hissə isə sözün həqiqi mənasında macarlar üçün kabus kimi keçdi. “Köhlən atlar” doğma meydanlarını rəqibə və onun on minlərlə azarkeşinə dar etdi. Hesabı 0:1-dən 1-3-ə gətirən Azərbaycan çempionu tarixində ikinci dəfə ən mötəbər turnirin liqa mərhələsində oynamağa yaxındır. Qalır 27 avqustda Bakıda keçiriləcək oyunda arxayınlaşmadan yalnız və yalnız qələbəyə köklənmək.

“Qarabağ”ın baş məşqçisi Qurban Qurbanovun üstünlüklərindən biri də rəqib hansı klub olursa-olsun, onu ciddiyyə almaq, aşağılamaqdır. Onun mətbuat konfransında dediklərinə diqqət edək: “Qətiyyəni özümüzü üstün hiss etmirik. Çünki bu, Çempionlar Liqasıdır. Qarşımızda çox ciddi rəqib, istekli, məğlub olmağı istəməyən bir baş məşqçi var. Rəqibin oyun üslubu elədir ki, istənilən standart vəziyyətdə, istənilən hücumda qol vurmaq qabiliyyəti olan hücumçuları var. Biz Bakıdakı oyunda daha da ciddi olmalıyıq, arxayınlaşmalı deyilik. Biz bu gün bu qələbəni bayram etməli deyilik”.

“Qarabağ” klubunun rəhbəri Tahir Gözəl də ehtiyatlı danışmış. O, avqustun 27-də Tofiq Bəhramov adına respublika stadionunda keçiriləcək cavab görüşündə azarkeşlərin dəstəyinin çox vacib olacağını vurğulayıb: “İndi son 90 dəqiqəmiz qalıb. Cütün taleyinə hələ aydınlıq gəlməyib. Qarşımızda mübariz ruhlu, çox güclü və təhlükəli rəqib var. Maksimum dərəcədə diqqətli olmalıyıq. Texniki heyət də bunu yaxşı bilir. Azarkeşlərimizdən komandamıza böyük dəstək nümayiş etdirmələrini xahiş edirəm. Çünki cavab matçında azarkeş dəstəyi həlledici rol oynaya bilər. İnanıram ki, komandamız bu turnirin liqa mərhələsinə adlayacaq. Həmin mərhələdəki matçlarda da komandamın yanında olacağam, dəstəkləyəcəyəm”.

“Ferensvaroš”un futbolçularının paytaxtımızda çox aqressiv oynayacaqları indidən bellidir. Çünki oyundan əvvəl böyük-böyük danışan macar klubunun oyunçuları məğlubiyyətdən sonra da “ağıllanmadıqlarını” göstərirlər. Xüsusilə onların oyunçularımızın qol sevinclərinə necə reaksiya göstərdikləri diqqət çəkir. Halbuki “Qarabağ”ın oyunçuları vurduqları qollara etik çərçivələrlə seviniblər.

Matçdan sonra “Fradi”nin 19 yaşlı yarım müdafiəçisi Tot Aleks (Toth Alex) yerli jurnalistlərə deyib: ““Qarabağ”ın çox böyük imkanları yox idi, amma olan fər-

rensvaroš”un başqa bir futbolçusu Qruber Jomboru (Gruber Zsomboru) da əsəbiləşdirib. Onun fikrincə, Varga Barnabaş möhtəşəm qol vurub, amma azərbaycanlılar bərabərlik qolundan sonra

cümümüzü bu 90 dəqiqəyə qoyaq. İstəyirik ki, əsas vaxtda ən azı iki top fərqi ilə qalib gələk. Sonra isə görək, necə olur. Hər kəs təyyarəyə qalxanda yalnız qələbə barədə düşünməlidir və həm özü, həm də komandası

TOP-5-də lider.

Ağdam təmsilçisi təsnifat mərhələsində ən çox qol vuran komandadır - 13 qol. Bu, orta hesabla hər oyuna 2,6 qol deməkdir. UEFA-nın TOP-5-də lider.

üçün həddindən artıq çalışması, epizodlarda soyuqqanlı davranma bilməməsi onun faydalı iş əmsalını aşağı salırdı.

Amma fasilədən sonra durum dəyişdi. Görünən odu ki, baş məşqçi daha diqqətli və

“Qarabağ” Avropa lideridir - Qurban Qurbanov rəqib tanımır

Avropa “Köhlən atlar”dan danışır; son 90 dəqiqə...

sətlərdən maksimum yararlanırlar. Ola bilər ki, biz səhlənkarlığımız üzündən onlara belə böyük imkanlar verdik. Məsələn, bu üç qol kimi. Amma biz bundan da böyük geri dönüşlər görmüşük. Ona görə də şansımız tam var. Komandama inanıram, birlikdə bacaracağıq”.

“Fradi”nin gənc istedadı baş məşqçi Robbi Kinin sözlərinə qoşularaq cavab oyununda “özündənrazı görünən rəqibi” (ifadə Macarıstanın “Origo” nəşrinə aiddir - red.) necə təəccübləndirə biləcəklərindən danışmış: “Elə sevinirdilər ki, sanki duel artıq bitib. Bu, heç də xoş görünmədi. Buna görə də biz həqiqətən onları cavab oyununda məyus etmək istəyirik. Çünki ən yaxşısı odur ki, əvvəlcə belə mənzərə görürük. Sonda isə biz sevinirik”.

“Origo” nəşrinin yazdığına görə, “Qarabağ” futbolçularının sevinc hərəkətləri “Fe-

daha da ruhlanaraq ikinci hissədə çox yaxşı oynayıblar: “Üçüncü qolu əslində əngəlləyə bilərdik. Biz hesabı 2:2 etmək üçün hücum edirdik. Təəssüf ki, belə şeylər olur. İsimiz asan deyil, səfər oyununa hər şeyimizi ortaya qoymalıyıq. Çalışacağıq ki, oyunun əvvəlində tez qol vuraq, ondan sonra matç daha açıq olacaq. Çox güman, onlar müdafiəyə qapanacaqlar. Çünki indiki nəticə onlara sərf edir. Bizim üçün əsas vəzifə mərhələ keçmək olacaq. Rəqibin bu hərəkəti hər kəsi əsəbiləşdirir. Onların necə sevinmələrini gördük. Amma hələ heç nə bitməyib, biz Çempionlar Liqasına düşmək üçün oynayırıq. Hər kəs uğura acdır, göstərməliyik ki, biz onlardan daha güclüyük”.

Qapıçı Deneş Dibus isə deyib: “Kəş ki, onlar (“Qarabağ”) özlərinə həddən artıq güvənsin. Biz isə təslim olmuruq, elə hazırlaşacağıq ki, bütün gü-

bu fərqi aradan qaldıracağına inanmalıdır”.

“Ferensvaroš”un prezidenti Qabor Kubatov sözlərinə “Qarabağ”ı təbrik etməklə başlayıb və deyib: “Bu gün hər şey onların istədiyi kimi oldu. Amma biz heç vaxt təslim olmayan komandayıq. İrəli, “Ferensvaroš”!

Qol.az saytının baş redaktoru Aydın Bağirov “Qarabağ”la bağlı diqqətləri çəkən bir statistikanı öz Facebook profilində paylaşmış: “Adamın inanmadığı gəlmir ki, bu uğurlu nəticələrin altında bir Azərbaycan komandasının imzası var. Özü də dünyanın ən nüfuzlu klub yarı sayılan UEFA-nın Çempionlar Liqasında!

Beləliklə, ümumən 48 klubun qatıldığı ÇL-in təsnifat mərhələlərində “Qarabağ” 5 oyunun 5-də də qələbə qazanan yeganə komandadır. Yüzfaizli nəticə! UEFA-nın

“Qarabağ” təsnifat mərhələsində topa ən çox sahib olan komandaların sırasında da liderdir. Azərbaycan çempionunda bu göstərici 62 faizdir. Yenə də UEFA-nın TOP-5-də lider.

Ən az qol buraxan komandalardan (5 oyuna 2 qol) biridir.

Ağdam təmsilçisi dəqiq ötürmə faizinə (84) görə isə üçüncü pilləni tutur.

“Qarabağ”ın mərkəz müdafiəçisi Kevin Medina isə futbolçuların sırasında fərqlənir. 32 yaşlı kolumbiyalı topu ən çox ələ keçirməyə görə (12 dəfə) liderdir. O, həmçinin “podkat”la top almağa (4 dəfə), topu uzaqlaşdırmağa (13 dəfə) görə də birinci yerləri tutur”.

Tanınmış idman mütəxəssisi Kənan Məstəliyevin də oyunla bağlı şərhini çox maraqlıdır. O, “Yeni Məşavət”ə bildirib ki, bu möhtəşəm qələbə təcrübənin qələbəsidir: “Qurban Qurbanov vacib matçda “qalib heyəti dəyişməzlər” prinsipi ilə çıxmışdı. “Şkendiya” ilə son qarşılaşmada kim start heyətdə idisə, onlar da Budapeştdə ilk dəqiqələrdən iş başında idilər. Xüsusilə, ötən həftə səhvə yol verərək qola səbəb olan Elvin Cəfərquliyevin ehtiyata düşməsi gözlənilirdi. Ancaq Qurban hoca başqa qərar verdi.

Matç isə gözlənilmədən “Qarabağ”ın ərazi üstünlüyü ilə başladı. Robbi Kinin yetirmələri əsas silahları olan hücum potensialından ehtiyatla istifadə etdilər. Əslində oyundan öncə irləndiyalı mütəxəssis bunun mesajını vermişdi. Ancaq bu qədər geri çəkilmələri gözlənilən deyildi. Macarlar çox riskə getmir, sanki qorxur, təmkinlə davranır, bizim səhvimizi gözləyir, əllərinə düşən imkanlardan maksimum yararlanmağa çalışırdılar. Və bu plan çox yaxşı da işlədi. Qapanan komandalara yaxşı oynamaqda çətinlik çəkən təmsilçimiz qazandığı real şansları da boşa verincə, fasiləyə məğlub yollandı. Nəriman, Leandro, Kadi, elə digərləri də sanki oyuna köklənmə problemi yaşayırdı. Xüsusilə Borgesdə bu tərs effekt verirdi. Qışda gəlidiyi komandaya özünü sübut etmək

dəqiq olmağı, ən əsası işə ciddi yanaşmağı tapşırırmışdı, çünki gərəkən də bu idi. Rəqib boşluqlar verirdi, yenə də verəcəkdi. Məhz bu məqamlarda düzgün davranmaq lazım olacaqdı. Elə ilk saniyələrdən - Kadi azacıq özünə gələn kimi (ikinci hissəni mükəmməl oynadı) oyun tamamilə bizim tərəfə keçdi. “Qarabağ” sanki nəfəs dərməmişdi. Yankoviçin erkən və gözəl qolu rəqibi çaş-baş saldı. Sonra təmsilçimizin total üstünlüyü başladı və qollar bir-birini əvəzlədi. Döyüşkənlik, hər top uğrunda mübarizənin əvəzi gözəl qələbə ilə gəldi. Medina əla idi, istəyi, əzmi nümunəvi dərəcədə çox böyük idi. Mateus da əla idi. Zəif oyun keçirənlər də var idi, amma adbaad getməyə lüzum görmürəm. Əsas odur ki, komanda olaraq super idik.

Ən çox Musanın qol vurmalarına sevindim. Epizoda bir də baxarsız. Qol vurarkən qurd qan iyi hiss edirmiş kimi davranması, hədəfə ildırım kimi şığıması əsl forvard instinktinin aşkar təcəssümü idi. Hücumçu məhz belə olmalıdır. Nəriman ona baxıb bəzi şeyləri öyrənə bilər.

Oyundan öncə də yazmışdım: avrokuboklarda qələbə gətirən əsas meyar təcrübədir. İllərlə bu cür, bundan da böyük matçlara çıxmış “Qarabağ”, öz lideri Qurban Qurbanovun rəhbərliyi altında öyrəndiklərini, gördüklərini və bundan çıxartdığı nəticələri meydana möhtəşəm tətbiq etdi.

Bravo, Qurban Qurbanov, bravo, “Qarabağ”!

Qeyd edək ki, “Qarabağ”ın “Ferensvaroš”la qarşılaşması ilk dəfə deyildi. Rəqiblər bundan öncə Çempionlar Liqasının 3-cü təsnifat mərhələsində üz-üzə gəlmişlər. 2022-ci ildə Qurban Qurbanovun komandası evdə 1:1 hesabı ilə heç-heçə etdiyi “yaşıl qartallar”a Macarıstanda 3:1 hesabı ilə qalib gələrək pley-off-a yüksəlmiş.

Bu dəfə də elə ola bilər. “Qarabağ”a istənilən hesablı heç-heç bəs edir. Amma Budapeştdə qələbə qazanan komanda doğma Bakıda nədən qələbə qazanmasın?

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Məşavət”**

Xərçəngin ilk signalları budur

Xərçəng - ən məkrli xəstəliklərdən biridir, çünki ilkin mərhələlərdə demək olar ki, heç bir əlamət verməyə bilər. Məhz buna görə də orqanizmin ilk xəbərdarlıq siqnallarını bilmək və onlara laqəyd yanaşmamaq çox vacibdir. Milli.Az xəbər verir ki, ən çox rast gəlinən əlamətlərdən biri qəfil və səbəbsiz çəki itkisidir. Əgər heç bir pəhriz və fiziki yüklənmə olmadan ariqlayırsınızsa, bu, orqanizmə pozğunluqlardan, o cümlədən bədxassəli prosesin inkişafından xəbər verə bilər.

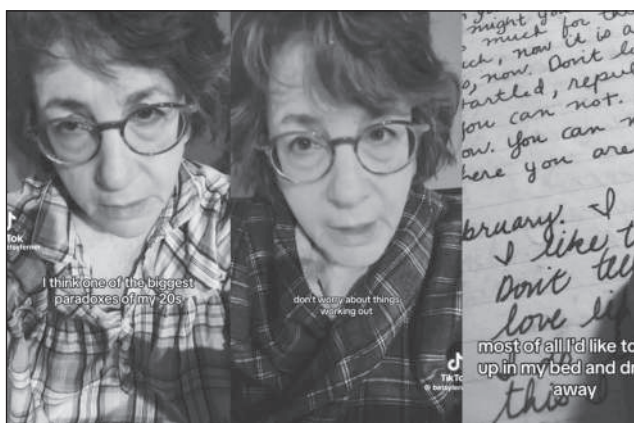
Başqa bir simptom - dərimi yorğunluqdur. İnsan kifayət qədər yatsa, düzgün qidalansa belə, yenə də gücsüzlük hiss edə bilər. Bu xroniki halsızlıq bəzən orqanizmin şiş hüceyrələri ilə mübarizəyə enerji sərf etdiyini göstərə bilər.

Dərində baş verən dəyişikliklərə də laqeyd yanaşmaq olmaz. Xallar, ləkələr, qeyri-adi səpkilər böyüyürsə, rəngini və ya formasını dəyişirsə, mütləq mütəxəssisə müraciət etmək lazımdır. Bu, melanoma və ya digər dəri şislərinin ilk əlaməti ola bilər. Həyəcan siqnallarına dəri altında yaranan bərkimələr və yeni törəmələr də daxildir. Bir çox insan buna fikir vermir, halbuki bu "şişlər" çox vaxt xəstəliyin ilkin əlaməti olur.

Həzm və ya sidik ifrazı pozğunluqları da önəmli göstəricidir. Daimi qıvcırma, nəcis və ya sidikdə qan, udmada və ya defekasiyada çətinliklər ciddi narahatlıq doğurmalıdır. Bu əlamətlər mədə, bağırsaq və ya sidik-cinsiyyət sistemi xərcəngi ilə bağlı ola bilər.

Həftələrlə keçməyən ös-
kürək, xüsusən qan və ya si-
nə ağrısı ilə müşayiət olunur-
sa, ağciyərlərdə onkoloji pro-
seslərin göstəricisi ola bilər.

Xərçəngin məkrli tərəfi
ondadır ki, çox vaxt adi nara-
hatlıqların arxasında gizlənir.
Məhz buna görə də müntə-
zəm müayinələr və öz orqan-
izminə diqqətli yanaşmaq
erken diaqnostikada əsas rol
oynayır. Xəstəlik nə qədər
tez aşkar edilərsə, uğurlu mü-
alicə şansları bir o qədər yük-
sək olar.

Yazıçı, ədəbi mətnləri təbliğ edən 64 yaşlı Betsi Lerner adlı britaniyalı qadın TikTok-da qeydiyyatdan keçəndən sonra 20-30 yaşlarında yazdığı gündəlikləri izləyiciləri üçün oxuyaraq məşhurluq qazanıb. Qadın 11 yaşından etibarən gündəlik tutmağa başlayıb, lakin 18 yaşa qədər olan yazılarını itirib. Buna baxmayaraq, 20-30 yaşlarında doldurduğu 30-a yaxın dəftəri çardaqda saxlayıb, bu günə qədər qoruyub.

İspaniyada istilər 2600-dən çox insanın həyatına son qoyub

Mayın 15-dən avqustun 18-dək İspaniyada yüksək temperaturla bağlı 2635 vaxtından əvvəl ölüm halı qeydə alınıb ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 40% çoxdur. Bu barədə Larazon.es III Karlos İnstitutunun Ölümün Gündəlik Monitorinq Sisteminə (MoMo) istinadən məlumat yayıb. İnstitutun məlumatına görə, ölüm hallarının demək olar ki, yarısı - 1149 hadisə avqustun 3-dən 18-dək olan istilər zamanı baş verib. Kanar adalarında yayda 51 ölüm hadisəsi qeydə alınıb, onlardan 15-i avqustda, 36-sı iyulda olub. İstilikdən ölənlərin böyük əksəriyyəti 65 yaşdan yuxarı şəxslərdir. Sistemə əsasən, cinslərə görə ölənlərdən 1579 nəfəri qadın, 1056 nəfəri kişi olub.

“Mənim gündəliklərimdə olan mövzular çox kədrəlidir. Onların hamısı təlik, sevgi axtarışı, dostluq, mənim kim olduğumu anlamağa çalışmadığımdan bəhs edir”, - deyə Betsi Lerner qeyd edib.

**Ayağı sınan
rusiyalı alpinist
bir həftədir 7
min metr
yüksəklikdə
yardım gözləyir**

47 yaşlı rusiyalı alpinist Nataliya Naqovitsina Qırğızıstan-dakı Pobeda zirvə-sindən (7439 metr) enərkən ayağını sın-dırıb və bir həftədir ki, yeddi min metr yüksəklikdə kömək gözləyir. Bu barədə "Mash" məlumat ya-yıb. Məlumata görə, alpinist zirvədə ye-məksiz və demək olar ki, susuz qalıb. Qırğı-zıstanın Fövqəladə Hallar Nazirliyi və Müdafiə Nazirliyi iki dəfə Naqovitsinanı zirvədən endirməyə çalışdıqlarını, lakin əlverişsiz hava şəra-itinin xilasedicilərə mane olduğunu bildi-riblər. Dron çəkiliş-ləri alpinistin hələ də sağ olduğunu və yırtıq çadırda qaldığını göstərir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyada insan sayından çox  oyuq yaşayır.
- * Hər insanın barmaq izi kimi dilinin də izi    n m ssus olur.
- * Heç bir kağız 7 dəfədən çox iki hissəyə qatlanır.
- * T rk y d  Mehmet adında 1000229 adam var.
- * Səhərlər acqarına alma yemək insanın yuxusunu qa ırır.
- * Bal xarab olmayan yeganə qıdadır.
- * İnsanın  l dirnaqları ayaq dirnaqlarından 4 dəfə artıq sürətlə uzanır.
- * Dünyada avtomobillərin sayı insanların sayından 3 dəfə daha artıq sürətlə çoxalır.
- * Pi (?) sayının bir milyardını rəqəmi 9-dur.
- * Yer k rs nd  eyni g nd  9000000 adamın ad g n  olur.
- * Soyuducuya qoyulan 1 stəkan qaynar su 1 stəkan so-yuq sudan tez donur.
- * Bir insan dayanmadan sayma a ba lasa onun 1 trilyon-a  atma ı üçün 31688 il yaşamağı lazımdır.
- * İnsan b d nindəki bütün damarları uc-ucuna qoysa-lar 19200 km edər.
- * Amerikanın Ohayo ştatında rəsmi qurumlardan icazə almadan  i an öldürmək qadağandır.
- * Kosmosda cazibə qüvvəsi olmadığına görə kosmo-navıtlar ağlaya bilmir.
- * Kof  insanın s rxo lu unu aradan qaldırır.
- * K raviz yey r n sərf olunan kalori onun i ində olan kalorid n çoxdur.
- * Klinik  ölüm ba  verdikdə insanı 5 dəqiqə  r zində h -yata qaytarmaq mümkün olur.
- * Bir kilo limonun tərkibində olan    r bir kilo çiyələyin tərkibində olan    r nd  daha çoxdur.

Əllərinizi buzlu suda saxlasaz, bunlar olacaq

Yaponların illərdir istifadə etdikləri sadə, lakin təsirli sağlamliq üsulu eşidənlərin diqqətini cəlbik. Məlum olub ki, əlləri bir neçə dəqiqə buzlu suda saxlamaq orqanizmi cavanlaşdırır və bəzi sağlamliq problemlərini yüngülləşdirir. Yaponların illərdir istifadə etdikləri bu sadə üsulun arxasında həm elmi, həm də psixoloji məntiq dayanır.

Yapon mədəniyyətində soyuq suya məruz qalmaq bədənə iyandırmaq və zehni tərəvətləndirmək üçün ən praktik üsullardan biri kimi tanınır. Əslində bir çox yaponiyalı səhər işə başlamazdan əvvəl əllərini və bileklərini qısa müddətə buzlu suda islatmağı verdiş halına gətirir.

Sürücülərin avtomobili məhv edən vərdişləri - ekspertdən xəbərdarlıq

Sükan arxasında etdiyiniz yanlış hərəkətlər avtomobilinizin ömrünün əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına və bahalı təmirə gətirib çıxara bilər. Oxu.Az xəbər verir ki, rusiyalı avtomobil eksperti Sergey Qrebenşikov lenta.ru ilə söhbətində sürücülərin avtomobilə ziyan vuran ən çox yol verdiyi səhvlərdən danışmış. “Avtomobil qəfil işə salmaq və tormozlamaq əyləc qalıqlarını və disklerini sıradan çıxarır, ötürmələr qutusunu həddən artıq yükləyir və yanacaq sərfiyyatını 15-30% artırır”, - deyər ekspert xəbərdarlıq edib.

Belə aqressiv sürmə üslubu nəinki transmissiyanı həddindən artıq yükləyir, həm də bütün əyləc sisteminin xidmət müddətini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır. "Başqa bir vərdiş avtomobili qızmamış mühərriklə sürməkdir. Bu, xüsusilə qışda təhlükəlidir, çünki yağ qatı soyuq olur və detalları yaxşı yağlamır, bu zaman silindrlər və porşenlər daha tez sıradan çıxır və mühərrikin istismar müddəti azalır", - deyər Qrebenşikov qeyd edib.

Mütəxəssisin fikrincə, yüksək ötürmə ilə aşağı sürətlə sürmək də həmçinin ciddi ziyanə səbəb ola bilər. Mühərrikın bu cür yüklənməsi vibrasiyanın artmasına və ilişmə muftasında gərginliyə səbəb olur ki, bu da asqı və transmissiyanı mənfi təsir göstərir. Avtomobil mütəxəssisi ötmə zamanı və ya yuxəkliyə qalxarkən ötürməni vaxtında azaltmağı tövsiyə edir.

“Daim kəsəklı və çuxurlu yollarda sürmək, hətta ən güclü avtomobillərdə belə amortizatorların və dayaqların xarab olmasına, kuzovda çatlara, həmçinin təkərlərin çökməsinə və şinlərin sıradan çıxmasına səbəb olur”, - deyə Qrebenşikov vurğulayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

**Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU**

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

**“Yeni Müsavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
“Son dəqiqə” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılırmır.
Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.**

**Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi**

2528-cì mähəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500